

Tidningen inom HVB, Familjehem, Stödboende, Skyddat boende, Öppenvård och LSS

Kumlachefen
om överfulla fängelser

Att läsa med öronen
ljudböcker är lika bra

Självvald inläggning
uppskattas av patienter

Könsdysfori vanligare
bland unga med autism

Unik databas ger stöd
vid tidig diagnos av CP

Höstläsning
åtta läsvärda böcker

Event-
kalender
2023

Sara Mohammad:

HEDERSVÅLDET MÅSTE BEKÄMPAS

Läs om: AddSecure, Egehem HVB, Evus Omsorg och Humana

En av Sveriges mest kvalificerade aktörer inom skyddat boende

- Unikt helhetskoncept
- Hög personaltäthet
- Tillgänglig personal dygnet runt
- Personal med spetskompetens inom branschen
- Daglig barnverksamhet med barnpedagog
- Psykolog inom trauma/VINR/missbruk/sexualvåld
 - Certifierad säkerhetsexpert
 - Hot-och riskbedömningar FREDA, SARA PATRIARK med flera
- Etablerat samarbete med lokala hyresvärdar
 - Fri hämtning i hela landet

Hösten - tid för kunskap

FÖR FYRA ÅR SEDAN mötte vi Sara Mohammad och pratade om den viktiga kampen mot hedersvåldet. Nu har vi träffat henne igen för att höra vad hon tycker har hänt under dessa år. Har något blivit bättre? Vad innebär den nya lagstiftningen? Vad har vi kvar att lära och göra? Läs den viktiga intervjun med Sara Mohammad som uppmanar till fortsatt kamp mot det hedersrelaterade våldet på sidorna 4-6.

KUMLACHEFEN JACQUES MWEPU har intervjuats i flera av våra stora och mindre dagstidningar, han var även en av sommarpratarna i Sommar i P1. En person vars röst blir extra viktig i en tid då grov kriminalitet ser ut att öka och skjutningar på gator och torg blir allt vanligare. Vi har valt att i förkortad form publicera en intervju från SvD i augusti. Läs vad Jacques Mwepu säger om hårda straff och överfyllda fängelser på sidorna 14-15.

Vi fortsätter också att bevaka området psykisk hälsa och ohälsa. Vi lär oss att träning minskar suget efter alkohol och hur viktigt det är med hjärnvila i en tid av ständig uppkoppling. En vårdform med självvald inläggning på psykiatrisk avdelning har visat sig uppskattad av personer som lider av EIPS, enligt en ny avhandling från Karolinska Institutet. Läs om detta och mer på sidorna 24-25.

LÖV I SPRAKANDE VACKRA FÄRGER faller till marken – nu är hösten här och med den mörka kulna kvällar som lämpar sig utmärkt för läsning av en spännande och lärorik bok. På sidorna 26-27 har vi valt ut åtta böcker som ger kunskap, insikter, tröst och värme.

Passa på att få inspiration, lär dig något nytt eller fördjupa dig på våra kostnadsfria HVB-/LSS-/Familjehems dagar runt om i landet. Kika på vår Eventkalender sidan 30.

BEHOVET AV STÖD OCH HJÄLP är större än någonsin.

Våra kostnadsfria sök- och placeringstjänster, HVBGuiden.se/LSSGuiden.se, underlättar ert dagliga placeringsarbete.

Kontakta oss så hjälper vi er, 020-10 40 99 eller info@cura.se

Vi önskar trevlig läsning i vårt nya nummer av tidningen HVB&LSSGuiden!

Annelie Blomqvist, redaktör, annelie@cura.se

Utges av: ComCura PlaceringsService AB
Industrivägen 1, 171 48 Solna
Tel: 08-459 24 20
E-post: info@cura.se
Internet: hvbguiden.se, lssguiden.se
Ansvarig utgivare: Erik Bergdorf
Redaktör: Annelie Blomqvist, annelie@cura.se
Skribent: Helena Wikström
Grafisk form: HewiDesign Grafisk form
Annonsbokning: 08-459 24 20, sales@cura.se
Annonsproduktion: Helena Wikström
Tryck: DanagårdLitho
ISSN: 2001-2713

Vill du hålla dig uppdaterad inom branschen? Maila till: info@cura.se

Åsikter framförda i denna tidning delas inte nödvändigtvis av redaktionen.

Innehåll

4 Sara Mohammad, GAPF om kampen mot hedersvåldet

14 Överfyllda fängelser Kumlachefen berättar

16 Grov kriminalitet socialtjänsten är inte rustad

18 Könsdysfori hos unga autism är vanligt

22 Läsa med öronen talböcker är lika bra

30 Eventkalender 2023 ny kunskap och inspiration

Läs reportage från några unika verksamheter och företag

Välkommen till M&A-rådgivaren som ger mer.

Anecta

EXKLUSIV PARTNER TRANSLINK CORPORATE FINANCE. Läs mer på vår nya hemsida anecta.se

Sara Mohammad, GAPF:

”Vi måste fortsätta
bekämpa
hedersvåldet”

Våren 2018 intervjuade HVB&LSSGuiden.se Sara Mohammad. Vi pratade om det viktiga arbetet som GAPF utför för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Om att vi måste våga omhänderta barn som lever med hedersrelaterat våld och förtryck, och om svenska myndigheters rädsla för att "göra fel" i frågor kopplade till kultur och religion.

Fyra år senare undrar vi hur Sara ser på situationen i dagens Sverige, och vill också veta vad den nya lagstiftningen som trädde i kraft i juni i år innebär.

SARA FLYDDE SOM UNG från Kurdistan för att undkomma ett tvångsäktenskap. År 1993 kom hon till Sverige som politisk flykting och har sedan dess vikt sitt liv åt kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck. 2001 grundade Sara Mohammad föreningen GAPF (Glöm Aldrig Pela och Fadime). GAPF är en sekulär och ideell förening som arbetar mot hedersvåld.

Hur ser du på dessa fyra gångna år? Är situationen densamma eller har något positivt skett?

– Det har hänt en hel del positivt på lagstiftningsområdet. Dels har vi fått en ny lag om utreseförbud som innebär att om det finns en påtaglig risk att ett barn förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller könsstymmas, ska han eller hon förbjudas att lämna Sverige. Dels har vi fått en kriminalisering av barnäktenskap och i år har vi fått en ny brottsbehandling med strängare straffskala för den som begår vissa upprepade brottsliga gärningar med ett hedersmotiv – det vill säga ett nytt brott mot hedersförtryck. I år, det vill säga år 2022, fick vi även en ny läroplan för grundskolan som bland annat ställer krav på att alla elever som slutar grundskolan ska ha kunskap om hedersvåld och förtryck samt att skolan aktivt ska förebygga och bekämpa hedersvåld och förtryck.

Vad kommer detta att leda till? Innebär detta att vi nu är på väg att förstå problematiken kring hedersförtryck?

– Det är givetvis bra att fler känner till problematiken och har kunskap om HRV, men många gånger saknas fortfarande förståelse för hur det är att leva som hedersutsatt. Det finns fortfarande arbete som måste göras. De nya lagarna måste implementeras, vi måste ta de utsattas perspektiv och ge dem långsiktigt stöd och skydd utifrån ett offerperspektiv.

SARA BERÄTTAR ATT hon i sitt arbete fortfarande ser att många inte vågar ta i hedersfrågan och att rädslan för stigmatisering står i vägen för att ta tag i de verkliga problemen. Hon tar som exempel det misstänkta hedersmordet på Hissingen i somras, där hon menar att debatten kommit att handla om rädslan att dra alla romer över en kam.

I vår tidigare intervju sa du bland annat att de som arbetar med utsatta barn; socialtjänst, skola och andra vårdinrättningar, mäs-

”Det finns fortfarande arbete som måste göras. De nya lagarna måste implementeras, vi måste ta de utsattas perspektiv och ge dem långsiktigt stöd och skydd utifrån ett offerperspektiv.”

te våga omhänderta barn som lever med hedersrelaterat våld. Hur ser du på det idag, har vi blivit "modigare"?

– Vissa kommuner har blivit allt duktigare på att hantera dessa ärenden. Ofta handlar det om kommuner där det finns en hederssamordnare. Men modigare? Önskar att mitt svar skulle vara ja, men svaret är nej. Socialtjänstens arbete styrs fortfarande av en önskan att "förena familjen" och det går inte att ha det perspektivet på den grupp barn som utsatts för psykiskt och fysiskt våld. Där ska huvudregeln alltid vara att placera barnet långt ifrån familjen.

Gäller det alla situationer där barn utsätts för hedersrelaterat våld och för-

tryck? Eller finns det situationer då familjen fortfarande kan fungera som en bra plats för barnet?

– Det finns en grupp där föräldrarna själva söker stöd för att förbättra sitt föräldraskap. Det kan vara ensamstående mammor som har flytt från hederskultur och hedersvåld som söker stöd. Eller när förskolan/grundskolans kurator ser och hör små signaler på oro hos eleven, då kan samhället jobba med familjens värderingar. Men inte när barnet redan utsatts för allvarliga kränkningar, begränsningar eller våld. Då måste man alltid tänka på vikten av att utgå från barnets bästa och inte föräldrarnas tyckande och tänkande.

HON FÖRKLARAR ATT många socialsekreterare vågar vara modiga när de har kunskap, förståelse och erfarenhet av HRV-ärenden. Det är viktigt att de i sitt arbete har bra chefer som stöttar sin personal och skapar förutsättningar för dem att ta obekväma beslut.

Kopplat till detta pratade vi om svenska myndigheters rädsla för att "göra fel" i frågor kopplade till kultur och religion, en rädsla som leder till att man minimerar problemen och att man till och med normaliserar hedersrelaterat våld och förtryck. Tycker du att myndigheterna har lärt sig mer och tar sitt ansvar på ett bättre sätt nu?

– Det skiljer sig, som sagt, från kommun till kommun och vilken person som möter den utsatta. Jag har träffat modiga lärare och socialsekreterare som verkligen står på den utsattes sida och som gör allt i sin makt för att ge rätt stöd och hjälp. Som vidtar en LVU-placering, polisanmäler och ser till att den utsatte får en trygg tillvaro. Samtidigt ser

vi socialsekreterare, skolpersonal, hälso- och sjukvårdspersonal som själva är bärare av hedersnover eller som förlitar sig på föräldrarnas bortförklaringar om att man "kontrollerar och begränsar" barnet för att vara snäll eftersom världen utanför är ond.

SARA TYCKER ATT det har blivit bättre generellt sett men att vi fortfarande har mycket kvar att göra. Hon berättar att det finns kommuner som ännu inte tillämpat utreseförbudet trots att det funnits som lag sedan juli 2020.

Våren 2018 lyfte du också fram vad intersektionalitetsperspektivet leder till. Har vi fortfarande dessa tendenser idag? Att inte inse att fattigdom och utanförskap inte förklarar hederskulturen.

– Trenden är tyvärr fortfarande sådan att det är lättare att bortförklara hederskulturens normer och våld med socioekonomiska faktorer. Givetvis kan socioekonomiska faktorer förstärka upprätthållandet av hedersnormer – men hederskulturen existerar även i välbärgade familjer med god utbildning och fina jobb. Vi stöter på flickor som har fina utbildningar vars föräldrar tycker att det är viktigt att deras dotter har ett bra jobb, som också utsätts för oskulds- och kyskhetskrav, som inte får välja framtida partner och som riskerar allvarliga konsekvenser i de fall man inte följer familjens normer och regler.

"Socialtjänstens arbete styrs fortfarande av en önskan att "förena familjen" och det går inte att ha det perspektivet på den grupp barn som utsatts för psykiskt och fysiskt våld. Där ska huvudregeln alltid vara att placera barnet långt ifrån familjen."

Som en av de positiva saker som skett sedan 2018 räknar du upp en ny lagstiftning som trädde i kraft i juni i år. Det handlar om en ny brottsdefinition gällande hedersförtryck. Vad innebär den?

– Lagen innebär att det införs en strängare straffskala för den som upprepat begår brottsliga gärningar med hedersmotiv mot en person, där gärningarna utgjort ett led i en upprepat kränkning av den personens integritet och varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Brottsdefinition liknar fridskränkningens brotten och handlar alltså om att se flera "mindre grova" brott som sammantaget anses särskilt straffvärda då de utövas mot en och samma person med ett hedersmotiv. Den som

begår ett brott mot hedersförtryck riskerar fängelse i lägst 1 år och högst 6 år.

I vårt förra samtal pratade du också om det viktiga arbetet GAPF hade med att förmedla kunskap till de våldsutsatta, att få dem att förstå att de löper stora risker. Är detta fortfarande en stor del av ert arbete?

– Ja, vi jobbar fortfarande med detta när vi möter de utsatta. Vår stödverksamhet handlar om att ge verktyg till dem för att de ska klara av att stå på egna ben och då är det väldigt viktigt att medvetandegöra den utsatte om vilka risker hen lever med. Vi erbjuder både juridisk rådgivning och psykologiskt stödsamtal. ■

GAPF fakta:

Riksorganisationen GAPF – Glöm Aldrig Pela och Fadime är en sekulär och ideell förening som arbetar mot hedersvåld. Vi vänder oss till både män och kvinnor som på ett eller annat sätt är utsatta för – eller berörda av hedersrelaterat våld.

Vår målsättning är:

- Att förebygga hedersrelaterat våld mot kvinnor, flickor och pojkar via upplysande aktiviteter.
- Att skapa möjligheter för ett progressivt och socialt liv för de utsatta kvinnor, flickor och pojkar med hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige.
- Att individuellt hjälpa de kvinnor och ungdomar som utsatts för hedersvåld.
- Att göra invandrarkvinnor och ungdomar bekanta med sina rättigheter.
- Att hjälpa invandrarkvinnor och ungdomar att integreras inom olika områden i det svenska samhället.
- Att främja samarbetet och relationerna med andra kulturella och sociala organ från Sverige samt andra nationella grupper i Sverige som sysslar med kvinnors och barns rättigheter.
- Att synliggöra de utsattas situation i samhället och samhällets ansvar och att ställa krav på makthavare för att samhället ska ta sitt fulla ansvar.

GAPF arbetar med tre "pelare": stödverksamhet, utbildningsinsatser och opinionsbildande aktiviteter.

Stödverksamhet: Stödverksamheten hjälper årligen hundratals personer med olika stödinsatser. Vår stödjour för hedersutsatta är den enda nationella stödjouren som är öppen årets alla dagar, dygnet runt.

Utbildning: Utbildning är en viktig förebyggande insats som vänder sig till både yrkesverksamma, elever och unga runtom i hela Sverige.

Vill du boka en utbildning med GAPF? Mejla utbildning@gapf.se, för mer info om GAPFs gå in på www.gapf.se

Opinionsbildning: Opinionsbildning är viktigt för att lyfta frågan om hedersrelaterat våld och förtryck i media och det offentliga rummet.

Följ gärna GAPF på Facebook och Instagram.

Flytta hemifrån?

Vi gör allt för att tillsammans med dig skapa en meningsfull tillvaro. Förutom ett eget boende vill vi genom *Active Support* stärka både din självständighet och självkänsla. Inga konstigheter egentligen. Det är bara så som det borde vara.

Under 2022 öppnar vi ett nytt LSS-boende i Vallentuna och 2023 i Täby. Läs mer på erstadiakoni.se/lss eller kontakta vår områdeschef Mathias Laurentz på 08-714 60 72.

The logo for ERSTA LSS. It features a stylized purple flower icon above the word "ERSTA" in a bold, black, sans-serif font. Below "ERSTA" is the word "LSS" in a smaller, black, sans-serif font.

ERSTA
LSS

Boendet Måsnaryd utanför Södertälje ligger vackert vid sjön Måsnaren.

Evus Omsorg: Erfarenhet och visioner

Evus Omsorgs historia sträcker sig långt tillbaka i tiden.

Ända sedan 50-talet har Evus-andan varit gällande: det handlar om professionalism, empati och struktur. Idag driver Evus Omsorg tre LSS gruppboendestäder och två dagliga verksamheter – de vill möta upp de stora behov som finns.

– **VI HAR PRECIS ÖPPNAT** ett nytt boende i Saltsjöbaden, Nacka. Boendet ligger i en lugn och lantlig miljö, men ändå bara 15 minuter från Slussen med Saltsjöbanan, med stationen på promenadavstånd från boendet, berättar Mattias Sjöberg, verksamhetschef på Evus Omsorg.

Evus Omsorg kan därmed erbjuda två lantligt belägna boenden, Måsnaryd och Saltsjöbaden, och ett boende, Villastaden i Nyköping, som ligger mer i central bebyggelse.

Även det nya boendet i Saltsjöbaden kommer att ha samma inriktning som de övriga två och för att vara säkra på att kunna hålla samma höga kompetens i alla tre boenden, har en del av personalstyrkan flyttat med till Saltsjöbaden. Man är mån om att behålla det man kallar ”Evus-andan”.

– Det är ett jättefint boende! Och vi har fortfarande platser kvar att erbjuda, säger Mattias.

Egen daglig verksamhet på en bondgård i Sorunda.

MÅLGRUPPEN FÖR EVUS OMSORG är män och kvinnor från personkrets 1 LSS (autism och autismliknande tillstånd samt utvecklingsstörning) med en neuropsykiatrisk tilläggsproblematik.

– Vi har tillstånd från 18 år men vi vill skapa

en sammansatt grupp som har utbyte av varandra i aktiviteter och umgänge. Så våra boende är alla mellan 20 och 40 år, berättar Oscar Hermansson som är vd för Evus Omsorg.

Eftersom många av de boende har dubbel problematik, både en autismdiagnos och en neuropsykiatrisk tilläggsproblematik, så kan det uppstå problem med deras placeringar.

– Vi vill fylla en funktion för de här personerna. De sitter på två stolar och riskerar att trilla emellan, berättar Oscar.

Med god kunskap och lång erfarenhet av både autismdiagnoser och neuropsykiatriska behov, vill man hjälpa till att hitta bra lösningar för alla som är inblandade i brukarnas omsorg.

EVUS OMSORG HAR TRE VÄRDEORD som är centrala för hela verksamheten – det som utgör Evus-andan; professionalism, empati och struktur.

Den nya boendet Östervik i Saltsjöbaden.

Ljusa och trevliga gemensamhetsutrymmen.

– Professionalism handlar om att vi alltid måste vara professionella i vårt bemötande, förklarar Mattias.

Både hur de möter sina boende, men även föräldrar, gode män och kommunala handläggare ska bemötas professionellt. Professionalismen gör det möjligt för dem att alltid göra det rätta, för varje person i varje situation.

– Men det är lika viktigt att ha en grundläggande empati. Medkänsla med individen måste genomsyra varje professionellt beslut, annars blir det för kallt, fortsätter han.

Att arbeta med struktur är en självklarhet för alla som har omsorg om en autistisk person, men för Evus är det så viktigt att man vill ge det betydelsen av ett värdeord.

– För våra boende är det extra viktigt med struktur eftersom de dessutom ofta har en neuropsykiatrisk diagnos. Annars kan de inte fungera i sin vardag, säger Mattias.

MATTIAS FRAMHÅLLER hur Evus Omsorg varit måna om att skapa en personalgrupp med bredd samt har ledning och omsorgspersonal med en gedigen bakgrund med arbete inom målgruppen.

– Endast genom en sammansvetsad personalgrupp som agerar på samma sätt kan vi bibehålla den struktur som krävs, förklarar han.

Evus Omsorg vill vara en liten aktör men ändå fånga upp de behov de ser av både bra boenden och dagliga verksamheter.

– Vi vill vara små men ändå kunna ge våra kunder vad de behöver. Vi letar alltid efter bra ställen för nya boenden och dagliga verksamheter i Stockholmsområdet, berättar Mattias.

SEDAN TVÅ ÅR TILLBAKA driver Evus Omsorg egen daglig verksamhet. De hade under en period samarbetat med en bondgård utanför Stockholm och 2020 permanentades den kontakten till en fast daglig verksamhet.

– Vi ser att vår målgrupp kan ha svårt med förflyttningar och personalbyten till olika dagliga verksamheter och vi ville ta lösningen på detta problem ett steg längre, berättar Gunilla Tyssling, enhetschef och ansvarig för kvalitet och metoder.

Genom att skapa en fast daglig verksamhet dit Evus personal från gruppbostäderna kan följa med, så bibehåller man den trygghet som personalgruppen utgör.

– Brukarna behöver få byta miljö, komma till en ny plats, det är viktigt. Nu kan vi ge dem både och – trygghet, miljöombyte och aktivitet, fortsätter hon.

På det här sättet tror man också att fler brukare kan komma in i en daglig verksamhet.

Gunilla menar att det är väldigt stärkande att klara av att ta del av något, och att livet på en bondgård ger möjligheter till många olika saker som ökad rörelse och fysisk aktivitet.

Under 2022 startade Evus Omsorg upp ytterligare en daglig verksamhet, denna gång i Huddinge och med inriktning på IT, data, mobil och elektronikåtervinning.

– Vi har sett att det finns ett behov av en daglig sysselsättning med denna inriktning. Vi vill också bidra till en bättre miljö genom att återbruka, samtidigt som vi erbjuder en rolig aktivitet, säger Gunilla.

DET VAR OSCAR HERMANSSONS farföräldrar som påbörjade verksamheten inom psykiatri på 50-talet. En verksamhet som togs vidare av Oscars föräldrar. Varje generation har fört verksamheten framåt, men de gamla erfarenheterna har man tagit med sig. För Oscar var det naturligt och viktigt att fortsätta detta arbete.

– Den grundläggande människosyn som min farfar och farmor hade, gick vidare till mina föräldrar och därefter har jag och min fru Rebecca tagit vid, berättar Oscar.

Ett arbete som fortsätter växa genom en hängiven personal som vill möta upp de stora behov som finns. ■

Evus Omsorg driver LSS-boende med erfarenhet sedan 50-talet och erbjuder

neuropsykiatrisk specialistkompetens. Man erbjuder särskilt stöd och service till vuxna (från 18 år) män och kvinnor inom personkrets 1. Deras gruppboenden tillhandahåller personal dygnet runt och tar emot boende med omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov.

Man kan idag erbjuda boende i Måsnaryd utanför Södertälje, Villastaden i Nyköping samt Östervik i Saltsjöbaden, Nacka.

Evus Omsorg driver också två egna dagliga verksamheter, dels på en bondgård i Sorunda samt Återbruket i Skogås (Huddinge) med inriktning på datorer och IT. Företaget har ramavtal med 60 kommuner.

EVUSOMSÖRG

www.evusomsorg.se

Humana: "Vi måste lyfta fram det goda i omsorgsbranschen"

Tobias Widar på Humana vill samla alla aktörer inom omsorgssektorn för att tillsammans förändra den negativa bild av branschen som dominerar media. Vi måste lyfta fram det positiva och goda arbete som en halv miljon människor utför varje dag.

SOM DIVISIONSCHEF inom Humanas Individ- & Familjeomsorg leder Tobias Widar ett 80-tal verksamheter med ungefär 2 000 anställda.

– I hela Sverige arbetar ungefär en halv miljon inom omsorgssektorn. Det är 10 procent av hela arbetsmarknaden, och många av oss känner inte igen oss i medierapporteringen, säger Tobias.

I en bransch med en halv miljon anställda, som många gånger utför ett utmanande och komplext

arbete så kommer det ofrånkomligen ske avvikelser.

– Som det ser ut nu är det endast avvikelserna som uppmärksammas, man missar all fantastisk omsorg som utförs varje dag året runt och som i regel fungerar oerhört bra! Det blir en felaktig balans i rapporteringen, menar Tobias.

Negativa händelser är ovanliga, långt ifrån vardag inom omsorgen, och påverkar alla som arbetar inom den verksamhet där något skett.

TOBIAS ÄR OROLIG att den kommande generationen, framtidens arbetskraft, ska påverkas negativt av en ensidigt negativ medierapportering av omsorgssektorn.

– De här händelserna som vi tar del av via media är avvikelser från det normala. När det är det enda som synliggörs ger det en bild av att det är så vardagen inom omsorgen ser ut, och det blir ett problem för omsorgsbranschen som står inför stora utmaningar när det gäller personalförsörjningen, säger Tobias.

Enligt prognosen kommer Sverige behöva öka bemanningen på det här området med

20% fram till 2035. Vilket gör det till en enorm framtidsbransch för unga människor.

– Det handlar om att vi måste visa de unga varför just den här branschen är ett bra val. Det är ju en fantastisk bransch på så oerhört många sätt! säger Tobias.

TOBIAS RIKTAR SIG därför till alla inblandade aktörer inom omsorgssektorn. Han vill att vi tillsammans blir bättre på att förmedla det goda och positiva, och att Humana gärna tar täten i den rapporteringen.

– Men vi måste få draghjälp från alla! Från kommuner, stat och landsting, från kollegor i branschen. Vi måste hjälpas åt att synas med det goda, inte bara det dåliga, säger Tobias.

Konkret anser han att det lättaste sättet är att använda sina egna kanaler såsom LinkedIn, Facebook eller andra sociala medier. Humana ger därtill ut sin egen tidning "Humant".

– Alla i branschen behöver hitta sitt sätt för att lyfta fram de positiva exemplen. En kommun kanske ska jobba mot lokaltidningar, det finns många olika vägar att synliggöra det fina

med vårt arbete, fortsätter han.

Att medverka här, i tidningen HVB&LSS-Guiden.se, med detta upprop är också en del i att medverka i ett förändringsarbete när det gäller synen på omsorgsbranschen.

– Det är många olika personer som läser den här tidningen, både samverkanspartner till oss och kollegor i branschen. Men också de unga, de som är framtidens arbetskraft för oss. Jag hoppas kollegorna i branschen hänger på Humana och visar framtidens arbetskraft att omsorgen är världens bästa arbetsplats! avslutar Tobias. ■

Humana

Humana

är ett nordiskt omsorgsbolag som erbjuder boende, vård och behandling för individer med psykosocial problematik och psykisk ohälsa samt LSS-boenden. Inom området Individ och Familj finns ca 80 verksamheter över hela landet.

www.humana.se

Antalet flickor inom psykiatrisk vård ökar

Antalet flickor under 18 år som får barn- och ungdomspsykiatrisk heldygnsvård ökar, liksom de som vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård. Det visar nya siffror från Socialstyrelsen. En diagnosgrupp som ökat markant är ätstörningar.

SOCIALSTYRELSEN HAR i ett nytt faktablad sammanställt statistik över utvecklingen när det gäller barn och unga under 18 år som vårdats inom psykiatrisk heldygnsvård under perioden 2017–2021. I materialet ingår även tvångsvård av barn enligt LPT, lagen om psykiatrisk tvångsvård.

Siffrorna visar att antalet unga som fått heldygnsvård inom barn- och ungdomspsykiatri ökat med knappt 5 procent under perioden. Samtidigt har dock även befolkningen ökat i storlek, så andelen av samtliga unga i befolkningen är densamma 2021 som 2017.

– Sammanställningen visar att flickor stod

för hela ökningen under perioden, samtidigt som färre pojkar fick heldygnsvård. Flickorna utgör numera tre fjärdedelar av samtliga patienter i den här gruppen, säger Niklas Långström, medicinskt sakkunnig på Socialstyrelsen.

När det gäller barn och unga som vårdas i tvångsvård (enligt LPT) har både antalet och andelen ökat under 5-årsperioden. 2021 tvångsvårdades 471 personer under 18 år, att jämföra med 322 år 2017 – en ökning med 46 procent.

– Psykiatrisk tvångsvård ska undvikas i det längsta. Den får bara användas vid svåra psy-

kiatriska tillstånd och ett oundvikligt behov av heldygnsvård samtidigt med att den unga själv inte samtycker till vård. Det kan handla om anorexissjukdom med livshotande svält, våldsamt eller självskadande beteende eller svår psykossjukdom, säger Niklas Långström.

Också bland de som vårdats enligt LPT består ökningen av flickor. När man tittar på vilka diagnoser som ökat har framförallt ätstörningsdiagnoserna blivit betydligt fler.

– Vi ser att ökningen av tvångsvårdade unga patienter med svår ätstörning började redan före covid-19-pandemin och den har sedan fortsatt. Att fler tvångsvårdas kan tyda på att ätstörningen hunnit bli svår eller livshotande när man kommer till heldygnsvården, säger Niklas Långström.

Statistiken har tagits fram inom ramen för ett regeringsuppdrag som syftar till att stimulera och stärka metoder och arbetsätt inom den barn- och ungdomspsykiatriska heldygnsvården och tvångsvården och pågår fram till slutet av 2026. ■

Källa: www.socialstyrelsen.se

Varför reser unga svenskar till IS?

TILL SIN doktorsavhandling vid Örebro universitet gjorde sociologen Sara Johansson intervjuer med offentliga aktörer, boende i områden med många Syrienresenärer – och tre personer som rest för att ansluta sig till IS och kurdiska milisen YPG. Hon ville undersöka vad som får unga människor att resa från Sverige för att ansluta sig till IS och andra militanta organisationer?

De offentliga aktörerna har några återkommande förklaringar: förortens utsatthet och dåliga ekonomiska villkor, att vissa har ett kriminellt förflutet, att det framförallt är unga män eller att de är sociala avvikare.

För de som bor i området finns förklaringar ofta på individnivå utifrån hur personerna har uppfattats av andra: de har varit våldsamma och velat döda, att de har varit självmordsbenägna, men inte kunnat ta sitt liv av religiösa skäl eller att de har blivit ”hjärntvättade”.

Men de som själva har rest i väg betonar istället det moraliska ställningstagandet.

– Deras beslut bygger på en moral, som vi kan se som snedvriden, men som för dem ändå står för det rätta och det goda. Det är något man får tänka på om man jobbar med de här frågorna och vill förebygga att individer dras till besluten att resa, säger Sara Johansson.

EN SAK ÄR ALLA grupper i undersökningen eniga om: internet och sociala medier har haft en viktig roll för resorna till Syrien.

– Det är något som alla är rörande överens om, både socialarbetare eller någon som har varit med i IS. Alla påverkas starkt av att titta på filmklipp, säger Sara.

Propagandamakarna har också varit skickliga på att använda de som redan har rest i väg för att locka fler anhängare. Flera av de intervjuade har kunnat berätta hur de sett bekanta och vänner resa iväg.

– I vissa fall kunde de räkna upp mellan sju och femton barndomskompisar som hade rest, säger Sara Johansson. ■

Källa: www.socialstyrelsen.se

Krisberedskapen fungerar inte för de funktionsnedsatta

UNDER COVID-19-pandemin sattes den svenska krisberedskapen på prov. En beredskap med brister, enligt ny forskning från Göteborgs universitet, Malmö universitet och forskningsinstitutet RISE.

– Innan pandemin rapporterade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att nästan hälften av befolkningen inte var förberedda för att hantera en krissituation. Vår studie visar nu att en stor målgrupp som inte känner sig inkluderade under en krissituation är de med funktionsvariationer, säger Magnus Eriksson på RISE.

Forskarna tror att detta beror på att gruppen i vardagen är mer beroende av stödfunktioner, som ledsagning och socialtjänst, än andra. Det är funktioner som kan störas eller försvinna helt under en kris och på så vis göra att personerna inte har möjlighet att ta till sig viss information. ■

Källa: www.gu.se

ALLVIKEN + HVB

Missbruksbehandling
för pojkar 15-20 år

KBT och 12-stepsbehandling.

072-399 05 34
ALLVIKEN HVB | UPPSALA | TÄRNSJÖ
info@allviken.se | www.allviken.se

ÄLBY + STÖDBOENDE

Tillståndspliktigt stödboende
för personer från 16 år

Stöd dygnet runt av personal som bor några
meter intill i en anslutande lägenhet.

072-399 05 33
ÄLBY STÖDBOENDE | UPPSALA
info@allviken.se | www.allviken.se

ÖSTA
GÅRDEN

Missbruksbehandling
för pojkar 15-20 år

KBT och 12-stepsbehandling.

073-405 00 15
ÖSTAGÅRDEN | UPPSALA | TÄRNSJÖ
info@ostagarden.se | www.ostagarden.se

SecuraNova
informationssystem

Användarvänligt IT-stöd för utförare och socialtjänst sedan 1996

SecuraNova journalsystem underlättar

- Kvalitetssäkring av dokumentation enl SoL, LSS, HSL/ICF
- Planering-uppföljning-utvärdering enl BBIC, IBIC, ASI, m.fl.
- Digitalt stöd för evidensbaserade metoder, t.ex. **MET!**
- Rättssäkerhet och IT-säkerhet för brukare och personal
- Systematisk bedömning med skattningsinstrument
- Dokumentation för alla typer av utförarverksamheter
- Patientsäkerhet, kvalitetsutveckling och uppföljning
- Arbete med anbud i ramavtalsupphandlingar
- Rapportering till uppdragsgivare - minskad tidsåtgång
- Egenkontroll med aviseringar om viktiga processer

Öka effektiviteten med funktioner som:

- Avvikelsehantering med journal- och statistikkoppling
- Journalförda viktiga händelser som tas ut i statistik och används i upphandlingar, kvalitetsberättelsen, egen uppföljning och utvärdering, rapportering etc.
- Kundenpassad statistikrapportering och fakturaunderlag
- Integration med E-recept - **digital läkemedelssignering**
- Rapportverktyg och säker intern meddelandehantering
- Integration med Kvalitetsledningssystem och **enkätverktyg**
- Förenklar rapportering till SSIL:s Kvalitetsindex
- Dokumenthantering - färdiga **mallar med digital signering**
- Stöd för lämplighets- och riskbedömning, **även FREDA!**
- Stöd för att hålla reda på hjälpmedel

Läs mer på www.securanova.se

036-550 40 00
072-853 04 21
info@securanova.se

STÖD FÖR GENOMFÖRANDEPLANER

Skrivtiden minskar, integration sker med journal och resultat av insatserna (måluppfyllelse) redovisas automatiskt. Följ upp enkelt och kvalitetssäkrat. Stöder BBIC, ASI, IBIC/ICF. Uppföljningsmodulen effektiviserar månadsrapporteringen.

STÖD FÖR SÄKER OCH KRYPTERAD E-POST

Att maila genomförandeplaner, rapporter, journaler och dokument krypterat från journalsystemet till uppdragsgivare, IVO, m.fl. eliminerar kostnader för rek. försändelser och porton samt frigör tid för personal. Funktionen överträffar kraven som GDPR ställer på säkerhet.

STÖD FÖR FAMILJEHEMSVÅRD

För konsulentstött familjehems vård underlättas rekrytering, utredning och bedömning med hjälp av intervjuformulär, utredningsmallar och skattningar. Stöder dokumentation för familjehem, placerade samt sökning av lämpliga familjehem. **Digitalt stöd för Familjehemsvinjetter sparar mycket tid!**

WEBBMODULEN

Ger säker anslutning till journalsystemet via webbläsare via dator, platta eller smartphone. Fungerar med Windows, MacOS och Android.

Kontakta oss för info och test av journalsystemet!

Jacques Mwepu är sedan 2020 chef för Kumlaanstalten, där Sveriges farligaste brottslingar avtjänar sina straff. Han har varit extra synlig den sista tiden: sommarpratade i Sommar i P1, varit intervjuad i flera stora och mindre tidningar.

Eftersom kriminaliteten och det gängrelaterade våldet verkar öka, blir det intressant vad chefen för en av Sveriges största anstalter har att säga i frågan.

Nedan kommer en text, i huvudsak förkortad från en intervju i SvD i augusti 2022.

Kumlachefen Jacques Mwepu om det enda sättet att stoppa gängen

JACQUES MWEPU är människorättskämpan som lyckades ta sig från ett flyktingläger i Afrika till Sverige – och så småningom blev chef på Sveriges största högriskfängelse. Personliga erfarenheter som han har nytta av, varje dag:

– Oavsett vad som händer här på Kumla så vet jag att det kunde ha varit värre. För jag har varit med om det... det som varit värre, säger Jacques Mwepu.

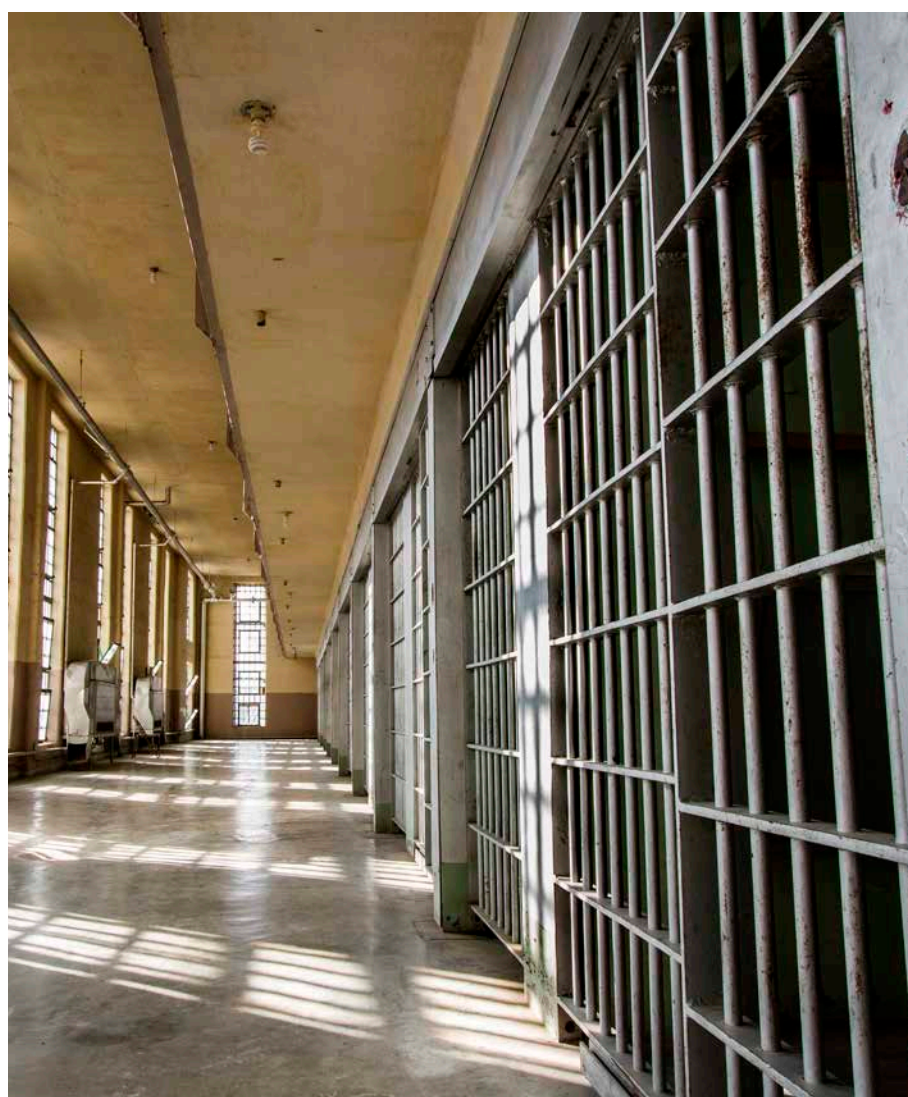
Kumlaanstalten kantad av höga gula murar, bakom vilka Sveriges mest resurskrävande brottslingar avtjänar sina straff. Man kan också kalla dem de farligaste. Dömda från fyra års fängelse upp till livstid. Oftast för grova vålds- eller narkotikabrott.

– Jag säger hellre att här sitter personer som utan rätt hantering kan utgöra risker, säger Jacques.

UTE I SAMHÄLLET går debattens vågor höga kring vad som behövs för att hindra den ökande kriminaliteten och det våld som följer i dess spår. Inne på Kumlaanstalten råder en annan verklighet; platsbrist och överbeläggningar. 432 dömda kan man ta emot, i dag är man uppe i 517. Flera måste dela cell, men även utrymmet i matsalar och övriga lokaler krymper.

– Jag delar uppfattningen att utdömda fängelsestraff ska verkställas omedelbart – men någonstans måste dessa personer placeras. En effektiv polis och en effektiv åklagarmyndighet skapar fler intagna, säger Jacques.

Ett överfyllt fängelse skapar problem, incidenter. Men de är fortfarande på hanterbar nivå, enligt anstaltschefen. Värre är vad den

nya formen av gängkriminalitet för med sig till anstalterna.

– Vi får intagna som jobbar mer som företagsledare än som kriminella. De har kontakter, nätverk, och de tjänar mycket pengar. Att bryta den livsstilen kräver lika lång tid som

det tar att bygga upp en kriminell karriär, fortsätter han.

Risken att de fortsätter begå brott medan de sitter inne ökar också, vilket ställer högre krav på kriminalvården.

– Vi måste vara lika robusta och smarta i vå-

ra insatser. Den andra dimensionen är deras negativa påverkan på yngre intagna, som ser dem som förebilder i brist på andra framtidsalternativ. I deras värld betyder det att de efter avtjänat straff kan starta en ännu mer framgångsrik kriminell karriär: Jag har suttit på Kumla, jag är stor och stark, förklarar Jacques.

Svaret på problemet är ”dynamisk säkerhet”. Vilket handlar om att splittra grupper som inte kommer överens, eller som kommer alltför väl överens och börjar planera brott eller trakassera personal. Flytta intagna till andra avdelningar. Dra in förmåner som permissioner och besök.

– Hårdare straff tror jag har marginell effekt, se på USA där brottsligheten inte minskat. Jag tror mer på tvingande behandling: det här har du gjort, det här är du dömd för. Du kostar samhället en massa pengar, du är hos oss och ska delta i de behandlingar som vi bestämmer. Punkt.

KUNSKAPERNA KRING framgångsrik kriminalvård har vi enligt Jacques Mwepu: vi vet att vi måste ingripa tidigt när det är uppenbart att en ung människas liv kan gå snett. Själv tror han på en fokusering på familjer i utsatta områden.

– Det är där vi måste börja. Med att stötta mammorna som ropar på hjälp. Det är alltid en kvinna som ringar. Oftast en mamma eller en syster. Alltid en kvinna. Aldrig en man, säger han.

Brottsstatistiken är dystert, inte minst för i år. Jacques Mwepu håller ändå fast vid hoppet.

– Det finns inget alternativ. Nu står vi inför ett val där en fjärdedel av förstagångsväljarna har utländskt påbrå. En eller båda föräldrarna är utlandsfödda. Detta måste vi fånga upp. Vi kan inte dölja att det finns en viss representation av den här gruppen bakom våra murar. Här har vi ett program där de lär sig vad demokrati innebär. Det måste ske mycket tidigare, fortsätter Jacques.

I SITT SOMMARPROGRAM tog han lyssnarna bakom Kumlas murar och berättade om det dagliga arbetet. Men berättade också om sig själv, sin egen väg i livet. Han är killen som en gång tänkte bli präst i sitt gamla hemland men bytte yrkesbana och började läsa juridik. Samtidigt som han var politiskt aktiv, höjde rösten för människors rättigheter, i strid mot president Mobutus diktatur. Det slutade med att han hamnade i ett flyktingläger i södra Zambia, varifrån han lyckades fly.

– Det var en resa där vad som helst kunde hända. Jag undrar om de som har synpunkter på svensk invandring förstår hur det är att ena dagen ha ett liv som man känner till – och andra dagen befinna sig i total ovisshet, berättar han vidare.

Att fransktalande Jacques Mwepu hamnade just i Sverige – utan att kunna svenska eller ens engelska – berodde nog mest på att han hört talas om Olof Palme. Namnet stod för humanism och demokrati. Väl här började han så småningom läsa vid universitetet och bestämde sig för att bli lärare i franska. Sommarjobbet på Hällbyanstalten utanför Eskilstuna 1998 kom emellan och blev satsbrådan

till hans karriär inom svensk kriminalvård.

– Varje dag känner jag tacksamhet över att vara här och leva det jag betraktar som ett lyckat liv. Och jag känner glädje över mitt arbete, eftersom jag känner att jag gör nytta tillsammans med mina engagerade medarbetare. Hopp känner jag också – våra intagna kan förändra sina liv. 70 procent av våra klienter återfaller inte i brottslighet. Vårt jobb här är att skapa motivation och se till att den växer, förklarar han vidare.

BLAND DE 22 CHEFER som styr över anstaltens 500 anställda finns lika många kvinnor som män. Jacques Mwepu har medvetet arbetat för en jämn könsfördelning – och för att samla medarbetare som delar värdegrund:

– För att behandlingsarbetet ska fungera måste vi behandla de intagna med värdighet. Värna om deras integritet. Jag tror inte på ”hårdare tag” på grund av åren som jag jobbade utomlands och såg de mest vidriga fängelseförhållanden. Jag har också vuxit upp i ett land utan rättsstatsprinciper, jag vet vad som händer när djungelns lag får råda. Därför är jag stolt över att tillhöra en human kriminalvård, fortsätter han.

Han har ett arbete som han brinner för – och som i hög grad bidragit till hans integrering i det svenska samhället. Redan vid en av hans första anställningar inom kriminalvården blev hans ledaregenskaper uppmärksammade. Och uppskattade. Jacques Mwepu är idag en betydelsefull person i Sveriges kamp mot den tunga kriminaliteten.

Källa: Karin Thunberg, SvD. www.svd.se

”Socialtjänsten inte rustad för grov kriminalitet”

Michael Tärnfalk, forskare i socialt arbete Uppsala universitet, är starkt kritisk mot utbildningen av socialarbetare i Sverige. Han anser att brister i utbildningen är en viktig förklaring till att barn hamnar i grov kriminalitet. – Socialtjänsten är inte rustad för att jobba med grov kriminalitet, säger han.

SOCIALTJÄNSTEN NÄMNS ofta som en viktig del i ledet för att stoppa skjutningarna och gängkriminaliteten.

Men kan dagens socialtjänst hantera när allt fler yngre dras in och skjutningarna når rekordsiffror? Nej, menar Michael Tärnfalk.

– Socialtjänsten är inte rustad för den utvecklingen som vi har och inte rustad för att jobba med grov kriminalitet, säger han.

Enligt honom handlar det bland annat om

en felorganiserad socialtjänst.

– Om de som begår massa brott inte vill sluta, då är det väldigt svårt att göra någonting överhuvudtaget – och då är socialtjänsten illa rustad, säger Michael Tärnfalk.

HAN MENAR ATT socionomutbildningen behöver bli bättre och mer anpassad till dagens samhällsutveckling. Om han fick välja skulle han gå in och förändra utbildningen.

– Jag skulle förlänga den med åtminstone ett till ett och ett halvt år, med en påbyggnadsdel som är specialiserad. Om vi nu ska ha lagutredare så behöver den delen av utbildningen förstärkas och riktas mot den typen av arbete, säger Michael Tärnfalk och fortsätter:

– Exempelvis med kunskaper i kriminologi, fördjupad samtalsmetodik och olika teorier för att förstå varför ungdomar begår brott. Hur bygger man upp ett förtroende för människor som är motvilliga att ha kontakt med en?

MICHAEL TÄRNFALK VILL SE MER specialiserad

juridik i utbildningen.

– Detta för att socialsekreterarna ska kunna orientera sig och förstå det system som man verkar i, inte bara när det gäller socialtjänstlagen och LVU, utan även brottsbalken, säger han.

Ett återkommande förslag på lösning är att häva sekretessen mellan myndigheter. Tärnfalk förstår tanken men säger att det inte skulle bli felfritt. Enligt honom vore det bättre att skriva om sekretesslagstiftningen så att polis och andra myndigheter får större utrymme att samverka.

– Men då ska man också veta att det man vinner i ena änden riskerar man förlora i andra. Människor som märker att socialtjänsten blir mer polisiärt inriktad vill ha mindre med den att göra. Av det enkla skälet att man tycker det är obehagligt med repressiva myndigheter. Och de här dubbla rollerna blir då ännu mer komplicerade, säger Michael Tärnfalk. ■

Källa: www.aftonbladet.se

Vilka unga löper risk att bli kriminella?

Flera unga sitter häktade för dödsskjutningar – frågan om hur nästa generation ska räddas från gängen har blivit central. I Malmö pågår nu ett nytt forskningsprojekt kring unga som löper risk att bli kriminella.

VILKA SOCIALA insatser erbjuds barn som riskerar att bli morgondagens dödsskyttar? Och vad säger forskningen?

Marie Torstensson Levander är seniorprofessor i kriminologi vid Malmö universitet. Hon anser att det förebyggande arbetet bör ta vid redan vid födseln. BVC, barnvårdscentralen, behöver ha ett preventivt uppdrag.

– Det finns en rad studier som ser viss positiv effekt på barnets utveckling om föräldrar

som bedöms vara i riskgrupper får stöd i sitt föräldraskap, säger Marie.

Däremot finns blinda fläckar i forskningen om vad som fungerar på tonåringar som börjat begå brott.

I MALMÖ PÅGÅR ett forskningsprojekt som angriper just de känsliga åren i ett barns liv som vi vet alldeles för lite om.

Marie Torstensson Levander är ansvarig för projektet ”MINDS” som följer drygt 500 individer födda 1995 från cirka 12 års ålder. Den övergripande frågan som ska besvaras är vilka barn och ungdomar, med vilka egenskaper och i vilka miljöer, som löper störst risk att bli kriminella. Snarlika studier har gjorts i Storbritannien, Holland och Tyskland.

Trots att forskningsprojektet är pågående anser Marie Torstensson Levander att man redan kan dra en viktig slutsats.

– Den allra viktigaste faktorn är hur man ser på regler. Vi kan kalla det moral eller pro sociala värderingar. Om man är en individ som tycker det är okej att bryta mot regler, och umgås med andra som ser på regler på samma sätt, då har vi ett stort problem.

Hon fortsätter:

– Utifrån denna kunskap måste vi fråga oss: Hur ska samhället kunna påverka en individ så att han eller hon inte upplever att det är okej att bryta mot regler? Här finns det också behov att arbeta med impuls- eller självkontroll. ■

Källa: www.svd.se

Projekt MINDS

MINDS eller Malmöbarn är ett forskningsprojekt som bedrivs av institutet för kriminologi vid Malmö högskola. I studien, som finansieras av Vetenskapsrådet, studeras en grupp Malmöbarns uppväxt, vardag och levnadsförhållanden.

”Att adressera kriminaliteten direkt, utan att ta ”omvägar”, har visat sig vara nödvändigt för att uppnå önskvärd effekt”

Humana: Nytt behandlingsprogram för kriminella ungdomar

Gängkriminalitet är ett högaktuellt ämne som växer i omfattning och berör både myndigheter och civilsamhälle. Humana har utvecklat ett nytt kriminalitetsprogram, B12, mot unga kriminella. Programmet baseras på dessa ungdomars antisociala betende och multipla problematik.

EN STOR DEL av unga kriminellas liv handlar om droghandel och grov kriminalitet med tydliga antisociala inslag. En amerikansk studie visar att unga gängkriminella har i högre grad psykisk ohälsa, kognitiva svårigheter, är mer självdestruktiva och utför en högre andel antisociala brott än andra unga kriminella.

Bo Buhrman, behandlingschef inom Humana Barn och unga, såg att det saknades en behandlingsmetod anpassad efter antisociala värderingar, och har därför tagit fram ett manualbaserat program riktat mot unga kriminella. Programmet har fått namnet B12, brottsförebyggande på 12 sessioner, och har börjat användas i Humanas verksamheter.

B12 ÄR ETT KBT-inspirerat program som består av 12 sessioner och innefattar kartläggning av kriminogena riskfaktorer, intervention och vidmakthållande. Behandlaren vägleder den kriminella ungdomen i att utvärdera tankemönster och värderingar med hjälp av kognitiva tekniker och acceptansstrategier. För att mäta insatsens effekt innehåller programmet ett testbatteri, där mätning görs både i början och i slutet av programmet.

Forskningen på området visar vikten av att anpassa interventionen efter klientens individuella risk- och behovsnivå. B12 kombinerar därför flera interventionsmål och program-

ledaren väljer vilket/vilka av dessa områden som bör tillägnas särskilt fokus för en klient. Även klientens individuella behov avseende ”behandlingsdos” kan anpassas och de grundläggande sessionerna kan utökas vid behov.

– Jag ville sätta mig in i aktuell forskning och välja interventioner där det fanns stöd för effekt, och göra ett lättillgängligt material för både programledare och klienter, säger Bo.

HUMANA GÖR ETT omfattande arbete med att kvalitetssäkra programmet. Det sker genom att utbilda och examinera samtliga blivande programledare/behandlare, genom obligatorisk regelbunden handledning samt genom strukturerad bedömning av interventionseffekt för varje klient.

Roger Nordkvist arbetar på Njenja HVB, en verksamhet för pojkar mellan 15-19 år med psykosociala problem, missbruk och kriminalitetsproblematik. Han är en av de första att arbeta med behandlingsprogrammet.

– Jag tycker programmet erbjuder många verktyg som är enkla att arbeta med och jag kan se en fördel i att ungdomen blir väldigt inkluderad i B12. Jag kan se en tydligare förändringspart än vad jag brukar göra, berättar Roger.

HUMANA KOMMER att följa B12 genom systematisk forskning tillsammans med den psy-

kologiska institutionen på Uppsala universitet. Simon Ezra, som är doktorand och har en PTP-tjänst på Humana, kommer att forska på B12 i åtta år. PTP står för praktisk tjänstgöring för psykologer, vilket motsvarar läkarnas allmäntjänstgöring (AT).

– Det finns en påtaglig brist på forskningsbaserade interventioner för barn och unga med kriminellt beteende. B12 fyller en viktig roll, både för de klienter programmet riktar sig till och för samhällsvården i stort, säger Simon.

De centrala frågeställningarna blir programmetts effekt på antisociala värderingar hos ungdomar med kriminell identitet, vilka interventioner verkar ha störst effekt samt hur B12 står sig i förhållande till andra interventioner. ■

Humana är ett nordiskt omsorgsbo-lag inom Individ och Familj som erbjuder omsorgstjänster med

Humana

boende, vård och behandling för individer med psykosocial problematik och psykisk ohälsa samt LSS-boenden. Det nya kriminalitetsprogrammet B12 används just nu av 15 verksamheter inom Humana, samtidigt bedriver man systematisk forskning på programmets effekt på antisociala beteenden.

www.humana.se

Könsdysfori vanligare bland unga med autism

Hälften av de som söker könsbekräftande vård har samtidigt autism eller annan neuropsykiatrisk problematik.

PÅ SENARE TID har patientgruppen med könsdysfori och samtidig neuropsykiatrisk diagnos uppmärksammats, eftersom den står för en stor del av ökningen av remisser till specialistmottagningarna för könsbekräftande behandling. Av de som söker vård vid BUPs mottagning för könsidentitetsutredning, har omkring hälften minst en neuropsykiatrisk diagnos, eller psykisk ohälsa, såsom depression, ångesttillstånd eller ätstörning.

– Då kan man behöva anpassa informationen, till exempel använda bildstöd och vara väldigt konkret, och vara noga med att förbereda patienten inför nästa besök. Vi kan också behöva träffa patienten vid fler tillfällen än vanligt och ha längre observationstid, säger Bozena Fatyga, leg. psykolog vid BUP Team för könsidentitetsutredningar, Region Stockholm.

Att autistiska drag och könsdysfori ofta förekommer hos samma personer innebär att vården måste anpassa sitt bemötande av den här patientgruppen, menar Kyriaki Kosidou, överläkare vid Centrum för epidemiologi och

samhällsmedicin, (CES).

– Om du har autism och könsidentitetsproblem kan det vara svårare att få rätt vård. Du kan ha svårare att uttrycka dig och vårdpersonal kanske är mer benägen att bedöma dina symtom som en del av autismen. Vården behöver också utveckla bättre diagnostiska instrument så att man kan fastställa om det verkligen rör sig om könsidentitetsproblematik eller är om det är en allmän identitetsproblematik, säger Kyriaki Kosidou.

ÄVEN NÄR DET GÄLLER sexuell orientering skiljer sig gruppen med autistiska drag från befolkningen i övrigt. Omkring en av fem med autistiska drag anser sig inte passa in i någon standardkategori för sexuell läggning, varken hetero-, homo- eller bisexuell.

– Begreppet bisexuell är passé, särskilt bland personer som inte accepterar den binära könsordningen. Pansexuell är ett mer relevant begrepp, säger Kyriaki Kosidou.

Könsdysfori handlar om könsidentiteten och inte om sexualiteten men upplevelsen av inkongruens mellan kroppen och könsidentiteten kan påverka sexlivet, menar hon:

– Många känner obehag kring sin egen kropp och det är klart man inte vill ha sex om man upplever att man har fel kön. Då kan

könskorrigerande behandling göra att även sexlivet blir bättre.

Det kan vara en utmaning att prata om könsidentitet och sex med personer som har en annan syn på kön, påpekar Kyriaki Kosidou.

– Man måste vara medveten om att många med autism inte accepterar binära kategorier, indelningen mellan två kön, manligt och kvinnligt. Var ”open minded”, öppen för andra benämningar, andra definitioner, säger hon. ■

Källa: www.habilitering.se

Fakta om könsdysfori och transsexualism

Hälften av unga som söker vård för könsdysfori har samtidigt en neuropsykiatrisk diagnos, främst autism och/eller adhd, eller psykisk sjukdom (depression, ångestsyndrom, ätstörning eller posttraumatiskt stressyndrom (PTSD). Könsdysfori eller transsexualism innebär ett lidande på grund av att ens upplevda eller uttryckta könsidentitet inte stämmer med det kön man tilldelades vid födseln.

Könsidentiteten har inget med sexuell orientering att göra. En person med könsdysfori kan vara heterosexuell, homosexuell, bisexuell, asexuell eller ha någon annan sexuell läggning.

Källa: BUP Team för könsidentitetsutredningar, BUP Konsultenhet, Karolinska universitetssjukhuset och ANOVA.

Så kan MI anpassas till personer med NPF

En effektiv metod när vi behöver hjälp att ändra våra levnadsvanor är Motiverande samtal, MI. För att metoden ska fungera vid NPF behöver samtalsledaren göra anpassningar.

LIRIA ORTIZ ÄR leg. Psykolog, psykoterapeut och författare till bland annat "Motiverande samtal vid autism och ADHD". Liria ingår i en referensgrupp för ett pågående projekt om levnadsvanor inom Habilitering & Hälsa, Region Stockholm. Hon menar att om metoden MI ska fungera för personer som har intellektuell funktionsnedsättning behöver samtalsledaren göra vissa anpassningar.

– Metoden är densamma men vi behöver anpassa till exempel i hur man formulerar en frå-

ga. "Vad åt du igår?" är alltför oprecis. "Vad åt du till frukost?" är fortfarande en öppen fråga men mer precis och konkret, förklarar Liria.

Med bildsekvenser kan man visualisera förändring om personen har en begränsad föreställningsförmåga. Att aldrig ta för givet att den andra förstår innebörden av ett ord, som till exempel "ensamhet", är också viktigt.

– "Känner du dig ensam?" kan betyda många olika saker. Då får jag konkretisera frågan: "När du är i skolan, har du någon att prata med då?", fortsätter hon.

ATT VÄLJA långsiktiga mål framför snabba belöningar är en utmaning. För den som har NPF kan det vara ännu svårare än för andra.

Då får man som samtalsledare fokusera på vilka konsekvenser beteendet har på kort sikt:

– "När du spelar dataspel hela natten är du jättetrött nästa dag. Om du lägger dig den här tiden idag så kollar vi hur du känner dig i mor-gon.", säger Liria.

Hon menar att förändringen måste vara något som patienten värdesätter och förstår vinsten av, och att inom MI kan samtalsledaren förebygga motstånd och öka motivationen. ■

Källa: Funktion i Fokus

Råd för anpassad MI vid NPF

- Använd ett tydligt och avskalat språk
- Ta längre pauser för att invänta den andra
- Var extra tydlig när det gäller vad ni gör och varför
- Växla mellan att prata, rita och visa filmklipp

Specialiserad psykiatrisk behandling på HVB

På Egehem är verksamheten uppbyggd efter flickornas behov.

Personalens långa erfarenhet och kunskap om diagnoser och trauman har format dagens behandlingssätt. Den komplexa problematiken hos unga flickor är Egehems specialområde.

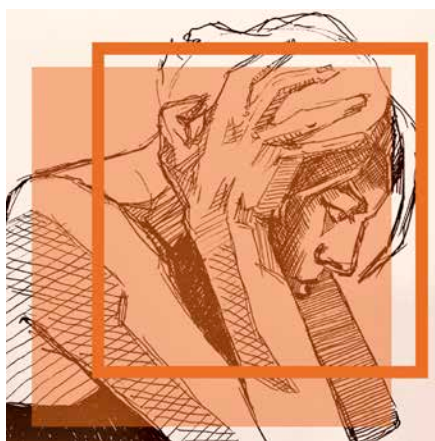
– **VI ARBETAR MED** en mycket krävande målgrupp i öppen verksamhet och är stolta över vårt arbetssätt och alla fantastiska och starka tjejer vi möter hos oss dagligen, säger Elisabet Ege.

Den komplexa problematiken hos unga flickor är Egehems specialområde. Deras kunskap och erfarenhet av problemområden som sträcker sig över många diagnoser och trauman har format dagens behandling. Hemmet har tät bemanning dygnet runt.

– Många flickor gör sig själva illa på olika sätt, de kan bära på suicidtankar och suicidförsök. De är efter lämplighetsbedömning från uppdragsgivaren och vårt team välkomna till oss, säger Elisabet.

”STORA HUSET” VÄLKOMNAR 6 flickor till en familjelik struktur i ett sekelskifteshus. Gröna Huset har 4 behandlingslägenheter (som inte ska förväxlas med utsluss). Hit kommer man oftast när man blivit lite äldre och bott klart i gruppen. Stödet är fortfarande lika stort. Ibland kommer man direkt till Gröna Huset på grund av särskilt stora individuella behov. Om klienten har kapacitet finns möjlighet till utslusslägenhet.

– Vårt specialiserade team har lång erfarenhet och består av socionom, psykolog, specialistsjuksköterska inom psykiatri och distrikt, terapeuter inom DBT, KBT, Familjebehandling och Hästunderstödd terapi samt konsulterande specialistläkare i psykiatri, säger Elisabet.

Egehem kompletterar med egna KBT terapeuter och familjeterapi. Professionerna finns på plats heltid nära klienten, vilket Elisabet tycker känns viktigt att framhålla, då tjänster idag kan köpas via nätet. Många av Egehems DBT terapeuter är i direkt arbete med flickorna 24-7.

– Hästunderstödd terapi, HUT, har varit ett starkt, och naturligtvis frivilligt, behandlingskomplement hos oss i 20 år. Det är mycket mer

än en fritidssysselsättning, förklarar Elisabet.

Egehem har akademiskt utbildad personal med terapiutbildning Steg 1 som arbetar med HUT. Deras samverkan med övriga professioner gör att teamet lär känna klientens behov snabbt och kan ge direkt stöd till klienten i processen att utvecklas.

– **KLIENTER MED KOMPLEXA** problem har ibland uttryckt sorg och frustration över tidigare felaktiga diagnoser eller behandlingar. Vi jobbar ständigt med att förbättra arbetssättet och lyssnar på de åsikter våra klienter framför, berättar Elisabet.

På Egehem är det därför viktigt att arbeta fram rätt behandling tillsammans med flickan, sjukvård, myndigheter och hennes närstående. Flickorna kan ha liknande beteenden och de behandlas under det ”miljöterapeutiska paraplyet”, men grundorsakerna till problemen kan vara väldigt olika.

– Om vi exempelvis tittar på de som har ätstörningar så kan den böttna i känslighet för textur, kanske utifrån NP-problematik. Den kan också vara ett utslag av behov över kontroll av prestation, eller böttna i ett övergrepp. Behandlingen kräver olika insatser och vi får ofta förändra och anpassa behandlingen, säger Elisabet.

FLICKORNA TILLBRINGAR den största delen av behandlingstiden med sin kontaktperson och behandlare. Att vara ute i samhället blir ofta den största förändringsfaktorn. Egehem har dagstödande personal med specialkunskaper och samarbetet med kommunens skolor och verksamheter är stabilt och långsiktigt. ■

Egehem HVB ligger i Västervik och har två enheter för 12 flickor i åldrarna 13-20 år. Hälften av personalen i behandlingsenheterna har DBT- eller KBT-baserad utbildning. Här finns psykolog, familje- och traumaterapeut, specialistsjuksköterska i psykiatri och distrikt, socionom, socialpedagoger, undersköterskor, fritidsledare, behandlingsassistenter, behandlingspedagoger och psykiater på konsultbasis.

AddSecure har lösningen för: Ett tryggt och säkert boende

”Tryggt Boende” är AddSecures specifikt framtagna säkerhetslösning för vård- och omsorgsboenden. Med hjälp av sensorer, kameror och personlarm ska rätt person få rätt information i rätt tid. Allt för att minska risken för allvarliga incidenter.

ADDSECURE ÄR den ledande leverantören av säkerhetslösningar i Sverige. Nu erbjuder företaget en lösning specifikt framtagen för att öka säkerheten och tryggheten i vård- och omsorgsboenden som t ex vårdhem, behandlingshem, demensboende, HVB-hem eller LSS-hem. Lösningen heter Tryggt Boende.

– Med vår lösning vill vi underlätta arbetet för personalen på de olika boendena. När något händer är varje sekund dyrbar för att kunna förhindra allvarliga konsekvenser. Tryggt Boende ser till att rätt personer omedelbart får rätt information så att lokala insatser och rätt säkerhetsåtgärder aktiveras, säger Mats Genberg, affärsområdeschef Smart Rescue, AddSecure.

Personal på olika former av boenden har många säkerhetsutmaningar i sin vardag. Det kan handla om att en patient lämnar boendet genom fönstret eller dörren av misstag, eller på eget bevåg. Men även att en patient förirrar sig i lokalen eller glömmer att stänga av

vattenkranen. Det kan också handla om att obehöriga försöker ta sig in på boendet och personalen upptäcker det för sent och en konflikt eller hotfull situation uppstår.

– Genom rätt typ av lösningar kan personalen förhindra eller begränsa konsekvenserna av en incident, på så sätt skapas en tryggare miljö för både personal och vårdtagare, fortsätter Mats.

TRYGGT BOENDE BESTÅR av sensorer och/eller kameralarm som är kopplade till AddSecure's larmmottagningsapp AddView eller till personlarm med digital display. Lösningen är flexibel och anpassas efter verksamhetens förutsättningar och behov.

– Fördelen med Tryggt Boende är att lös-

Mats Genberg, affärsområdeschef Smart Rescue, AddSecure.

ningen går att använda med app och personlarm beroende på boendets behov, förklarar Mats vidare.

Sensorerna är kopplade till en gateway som via AddSecure's molntjänst kopplar datan direkt till vald enhet, antingen ett personlarm eller app.

Kameralösningen består av smarta kameror som är kopplade till appen eller personlarm på samma sätt som sensorerna. Användarna får larm från kameran när oinbjudna gäster närmar sig boendet. När någon passerar en virtuell linje så går larmet. Kameran kan även på samma sätt larma när någon lämnar boendet. Lösningen är mycket effektiv och säker samtidigt som den är kostnadseffektiv. Sensorerna går snabbt att installera med minimal påverkan på lokalerna.

– Det är viktigt att rätt information når rätt person i tid. Allt för att förhindra och begränsa uppkomsten av incidenter, avslutar Mats. ■

AddSecure Tryggt Boende är en del av Smart Rescue, som erbjuder innovativa, livskritiska lösningar för incidenthantering. Detta hjälper organisationer, kristeam och räddningstjänster att förebygga och snabbt agera på offentliga eller privata nödsituationer. AddSecure har arbetat med säkrad kritisk kommunikation sedan slutet av 70-talet och finns idag i 15 länder. Tryggt Boende är en lösning som företaget specifikt tagit fram för att öka säkerheten och tryggheten i vård- och omsorgsboenden som t ex vårdhem, behandlingshem, demensboende, HVB-hem eller LSS-hem.

ADD:SECURE®

www.addsecure.se

Atollen Omsorg

gruppbostäderna Vista, Nova, Astra och servicebostaden Alfa

9 § punkt 9 LSS, personkrets 1

Vi vänder oss till män och kvinnor från 18 år med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd. Vi har specifik kompetens även när det gäller omfattande psykiatrisk tilläggsproblematik, beroendeproblematik samt individer dömda enligt LRV eller LPT.

Meningsfull gemenskap, daglig verksamhet, sysselsättning och en aktiv fritid utifrån din förmåga och dina önskemål.

STABBARPSGÅRDEN HVB HEM

Målgrupp flickor och pojkar 14-21 år.

Social beteendeproblematik.

Neuropsykiatriska och psykiatriska diagnoser.

Vi erbjuder en bred kompetens i personalgruppen.

Vi erbjuder struktur och kravanpassning. TMO, Connect, Repulse. Individanpassad skolgång/praktik.

Välkommen att besöka oss!

Föreståndare Erik Andersson tfn 073-982 99 86
www.stabbarpsgarden.com

Se vår film på parcer.se

Parcer Behandlingsfamiljer – varje liten del räknas

Individanpassat bemötande och ett omfattande helhetstänk skapar förutsättningar för att reparera stukad tillit. Detta möjliggör byggandet av nya relationer och plattformar för personlig och själslig utveckling hos den placerade. Parcers kvalitativa och genomtänkta familjehemsvårdstjänster, inte minst tyngden i behandlingsdelarna, har kommit att bli efterfrågad av såväl socialtjänst som familjehem runt om i Sverige.

”Min upplevelse av Parcer är att jag har stöd dygnet runt oavsett vad som händer och när det än händer. Det skapar trygghet i min viktiga roll som familjehem.” Jessica Lindh

PARCER – en aktör inom familjehemsvård med behandlingsdelar för barn, ungdomar och vuxna, som gör skillnad!

www.parcer.se • kontakt: info@parcer.se
Köpmanbergsvägen 1, 824 55 Hudiksvall
Tfn 0650-100 25

Träning minskar alkoholsuget

I årets första nummer rapporterade vi om en studie som visat att ångestsymptom minskar vid fysisk träning. Nu kommer en studie från Karolinska Institutet som visar att konditionsträning och yoga är effektiva även som behandling av alkoholmissbruk.

DE FLESTA MED alkoholmissbruk söker aldrig eller får behandling trots negativa konsekvenser på både mental och fysisk hälsa. Enligt forskarna är upplevd stigma och missnöje med tillgängliga behandlingar vanliga hinder för att söka hjälp. Därför behövs effektivare och icke-stigmatiserande behandlingar för alkoholmissbruk.

– Vi har undersökt effekterna på alkoholkonsumtion av konditionsträning, som re-

kommenderas för allmän hälsa, och yoga, säger Mats Hallgren, projektledare, Institutionen för global folkhälsa.

Studierna visar att aerobic-träning och yoga var lika effektiva för att minska alkoholkonsumtionen som vanlig vård. 140 vuxna deltog i studierna – de hade aldrig tidigare sökt hjälp, var fysiskt inaktiva och hade diagnosen alkoholmissbruk.

– Minskningarna var statistiskt signifikanta och kliniskt meningsfulla. Detta är goda nyheter för det betyder att det finns potentiellt effektiva behandlingsmöjligheter för människor som inte vill söka behandling via specialistklinik, säger Mats Hallgren.

FORSKARNA FANN också att entasta sessioner med aerobic-träning minskade suget efter alkohol, minskade ångesten och förbättrade humörtillståndet.

– Detta tyder på att den bästa tiden att träna

är när suget är starkt, vanligtvis på eftermiddagen eller kvällen. Att regelbundet ersätta alkohol med korta sessioner av träning kan omkoppla hjärnan till att svara positivt på de belöningar som förknippas med träning, vilket resulterar i mindre sug, säger Mats Hallgren.

Det finns flera mekanismer som kan förklara fördelarna som träning har på alkoholkonsumtionen. Träning tenderar att få oss att må bra; det minskar stress och ångest genom neurofysiologiska effekter, som indirekt kan påverka alkoholkonsumtionen genom att minska suget, förbättra kognitionen och göra beteendeförändringar mer sannolika. ■

Källa: www.forskning.se

Självvald inläggning uppskattas av patienter

Självvald inläggning på en psykiatrisk avdelning kan minska ångest för personer drabbade av emotionell instabilitet och självskadebeteende. Det visar en avhandling från Karolinska Institutet.

SJÄLVSKADEBETEENDE är ett stort problem i samhället, särskilt bland unga människor. Hälften av patienterna inom psykiatri och cirka en tredjedel av Sveriges gymnasister har skadat sig själva minst en gång.

– Vårt fokus har varit att utveckla en intervention för att ge rätt vård i tid, för att förebygga att patienter kommer till vården först efter att ha gjort suicidförsök eller självskadat sig vilket kräver akutvård, säger Joachim Eckerström, doktorand vid Karolinska Institutet.

I SIN AVHANDLING visar Joachim Eck-

erström att både vårdpersonal och patienter med emotionellt instabilt personlighetsyndrom (EIPS) är positiva till självvald inläggning. Personalen uppger att vårdformen främjar relationen till patienterna medan patienterna själva rapporterar förhöjd livskvalitet.

– Självvald inläggning ger patienterna en möjlighet till time-out i en trygg miljö när deras vardag är svår att hantera på egen hand. Vi ser att självvald inläggning har en tydlig ångestlindrande effekt där ångestnivån hos patienter med EIPS har sjunkit från svår till måttlig efter inläggningen, och livskvaliteten har ökat markant, säger Joachim Eckerström.

Andelen personer diagnostiserade med EIPS i Sverige bedöms vara 1–2 procent. Dessa personer visar ett mönster av instabila relationer, kraftiga känslomässiga svängningar och en osäkerhet kring självbild och identitet. Cirka 70 procent av patienterna med EIPS har någon gång utfört ett självmordsförsök. ■

Självvald inläggning

- Vårdformen ger patienterna själva möjligheten att lägga in sig inom psykiatrisk heldygnsvård.
- Inläggningen varar 1–3 dygn och möjligheten kan nyttjas maximalt tre gånger per månad.
- Vårdformen introducerades 2015 i Stockholm som ett forskningsprojekt finansierat av Vetenskapsrådet.
- I dag har vårdformen spridit sig till 18 av 21 regioner i landet, dock med vissa variationer i arbetssätt och utbildning.
- Centrum för psykiatrforskning fick 2019 uppdraget att utveckla en generisk modell för självvald inläggning inom Region Stockholm.
- Sveriges regering gav nyligen uppdraget till Socialstyrelsen att ta fram enhetliga rekommendationer för metoden nationellt.

Källa: www.forskning.se

Assip – ny metod som ska förebygga självmord

NU INLEDS EN STUDIE vid Lunds universitet av en schweizisk metod för att behandla patienter som har försökt ta livet av sig rapporterar Sydsvenskan.

Psykoterapeuter runt om i Sverige har utbildats för att behandla 460 patienter fram till 2026. Deras mående ska jämföras med en kontrollgrupp som får vanliga vårdinsatser.

Tre intensiva terapiesessioner ingår i Assip. När behandlingen är klar får patienten en individuell handlingsplan med bland annat strategier för svåra situationer och kontaktpersoner i akut läge. Patienten följs upp under två

år och terapeuten hör av sig med jämna mellanrum.

De första resultaten från den schweiziska metoden Assip kom 2016 och fick global uppmärksamhet inom självmordsforskningen för sina framgångsrika resultat.

– Risken för nya självmordsförsök minskade med hela åttio procent. Något liknande hade man aldrig sett förut vid den här typen av interventioner, säger suicidforskaren Sara Probert-Lindström på enheten för klinisk suicidforskning. ■

Källa: www.sydsvenskan.se

Psykisk hälsa hos barn och ungdomar

SBU (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering) har fått i uppdrag från regeringen att se över kunskapsläget för program som syftar till att främja psykisk hälsa bland barn och unga. Som en del av uppdraget ska SBU också identifiera kunskapsluckor och belysa områden där det behövs mer forskning. Arbetet genomförs i samråd med Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), samt med andra aktörer som har kunskap om området och är viktiga för uppdragets genomförande.

DET HÄLSOFRÄMJANDE arbetet för barn och unga genomförs framför allt av regioner och kommuner. För att dessa ska kunna genomföra effektiva hälsofrämjande insatser behöver de ha tillgång till kunskap om vilka metoder och program som har effekt och kan påverka hur barn och unga mår. Det här projektet syftar till att hitta interventioner med bevisad effekt och även till att identifiera områden där mer forskning behövs. ■

Källa: www.sbu.se

Ge utrymme för hjärnvila

MENTALA TALLRIKSMODELLEN ger ett tankestöd för att jobba med psykiskt välmående. Tankestödet handlar om sju grundläggande behov som forskning har visat är viktiga för vårt psykiska välmående. Det handlar om sömn, motion, chilltid, aktivitet, relationer, hjärnvila och fokustid. Även om sömn och motion är de allra viktigaste delarna så behövs alla bitar i modellen för att vi ska må bra. Hur mycket vi behöver av varje del är individuellt. Har man ett väldigt aktivt arbete där man rör mycket på kroppen då kanske det finns större behov av återhämtning med chilltid. Har man ett kognitivt belastande arbete kan hjärnvilan vara extra viktig. Det behöver vara en balans mellan de olika delarna.

– Hjärnvila är tid i frånvaro av underhållning och stimulans, när bara de egna tankarna får studsas omkring, ett slags dagdrömmande. Det innebär återhämtning för hjärnan i vaket

tillstånd där andra områden i hjärnan aktiveras. Dessa områden hänger ihop med hantering av våra tankar och känslor. Här integrerar vi våra tankar om oss själva med våra intryck från omgivningen. Det är också i denna del av hjärnan som minnen och fantasier om framtiden bearbetas, säger hjärnforskaren Sissela Nutley som är aktuell med boken Hälsosegrar.

Om vi inte tar hänsyn till hjärnans sju behov börjar kroppen bryta ned sig själv, bara några veckors brist på återhämtning kan vara tärande på vår hälsa. Vi får svårt att fokusera, tappar livsglädje, blir lättare sjuka och kan få psykosomatiska problem med huvudvärk och ryggont.

– Tyvärr är hjärnvila något som vi nästan vant oss av sedan de smarta telefonernas intåg. Så fort vi känner minsta rastlöshet tar vi fram telefonerna, säger Sissela. ■

Källa: www.arbetsmiljoforum.se

Ungas återhämtning från psykisk ohälsa

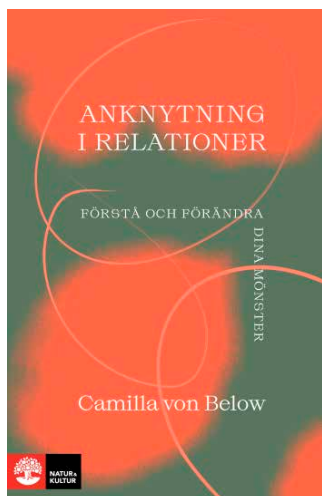
BARN OCH UNGAS psykiska hälsa debatteras flitigt i samhället med ökade krav på återhämtningsinriktade arbetssätt i olika vårdinstanser. Att främja återhämtning är centralt i psykiatri och socialtjänstens uppdrag och omfattar aspekter av delaktighet, hopp, meningsfullhet, symptomhantering och egenmakt.

Forskningen på området har primärt utgått från vuxnas perspektiv, och nu behövs mer kunskap om hur unga definierar återhämtning och vad som kan skilja den från vuxnas erfarenheter.

Jennie Moberg, doktorand vid Institutionen för socialt arbete, har tillsammans med Lisa

Skogens och Ulla-Karin Schön publicerat en artikel om kunskapsläget kring återhämtning från psykisk ohälsa bland unga mellan 12-25 år, med ett särskilt fokus på betydelsen av agens och delaktighet i mötet med vård- och omsorg. ■

Källa: www.su.se

Anknytning i relationer

Av Camilla von Below

Varför hamnar jag hela tiden i samma roll i relationer? Vågar jag lita på att andra vill mig väl? Får jag visa att jag blir arg och ledsen? Kan andra tycka om mig? Erfarenheter från nära relationer under våra första år bevaras som kartor över hur det är att vara med andra – anknytningsmönster. De styr vår uppmärksamhet när vi möter nya människor och de formar vår självbild. De tidiga relationerna påverkar oss – men de bestämmer inte allt. Genom att våga utveckla nya sidor, upptäcka känslor som man har undvikit och se sitt samspel med andra på ett nytt sätt kan man utvecklas. Vi kan skapa en trygg anknytning i efterhand.

Boken "Anknytning i relationer. Förstå och förändra dina mönster" handlar om de förflutna relationernas påverkan på nuet – och om hur vi kan bli fria att göra på ett nytt sätt.

Psykologen Camilla von Below är fil dr i psykologi, leg psykolog, leg psykoterapeut, lektor vid psykologiska institutionen, Stockholms universitet, och kliniskt verksam vid S:t Lukas psykoterapimottagning i Uppsala. ●

Hälsans vingar

Av Åsa Palmkron Ragnar

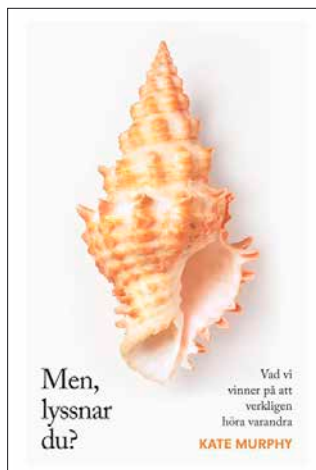
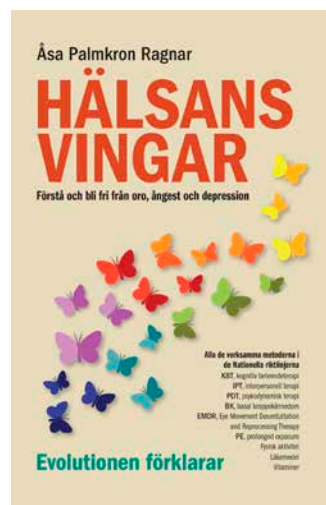
Hälsans vingar är en handbok och självhjälpsbok för alla som vill bli fria från oro, ångest och depression. Innehållet är lättillgängligt och konkret. Boken kan läsas utan föregående psykoterapeutiska kunskaper. Författaren tar upp ämnen som panikångest, sömnproblem, social fobi, tvångssyndrom, PTSD och depressioner. Boken består av tre delar:

1. Alla metoder som har vetenskapligt stöd, evidens
2. Varför ångest och depressioner uppstått under evolutionen
3. Hur du själv kan börja använda metoderna för att må bättre.

Grundläggande teori och övningar bildar en helhet, och som anhörig får man möjlighet att utöka sin kunskap och bättre förstå problem hos nära och kära.

Boken rekommenderas också till alla som utbildar sig till läkare, psykolog, sjuksköterska, sociolog eller behandlingsterapeut.

Författaren Åsa Palmkron Ragnar är läkare och psykiater och har tidigare skrivit bland annat KBT – Komma på bättre tankar och SMART ADDERA – Allt om ADHD. ●

Men, lyssnar du? Vad vi vinner på att verkligen höra varandra

Av Kate Murphy

På möten uppmuntras vi att ta plats i diskussionerna. På sociala medier finslipar vi berättelsen om vilka vi är. På fester pratar vi i munnen på varandra. Liksom våra politiker gör i eviga debatter. Vi lyssnar inte längre. Och ingen lyssnar på oss. I sin öronöppnande bok gör New York Times-skrivaren Kate Murphy upp med vår tids oförmåga att lyssna. Vår researchat redar Kate Murphy ut vad äkta lyssnande är ur ett psykologiskt, neurologiskt och sociologiskt perspektiv. På vägen delar hon med sig av konkreta tips och metoder för att bli en bättre lyssnare. Allt uppsnappat i samtal med ledande experter från olika yrkesområden där öronen är det viktigaste verktyget: CIA-agenten, fokusgrupp-nestorn, barmdrar, radioproducerer och en möbelförsäljare som slår säljrekord utan att knappt säga ett ord till sina kunder. Kate Murphys uppmärksammade bok är lika delar kulturreportage, populärvetenskaplig undersökning och engagerad appell för att förändra hur vi ser på lyssnandet. Den inspirerar alla sina läsare att också bli skarpere lyssnare. ●

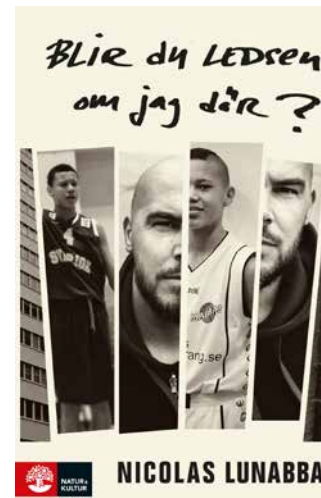
Blir du ledsen om jag dör?

Av Nicolas Lunabba

Vad innebär det att ta sig an någon annans barn? I ett område där överlevnad inte är en självklarhet, där barn mördar och mördas? "Blir du ledsen om jag dör?" är en berättelse om familj, om ett mänskligt möte mellan två människor, och en ömsint skildring av den enorma kraften i att bli sedd. Det är också en berättelse om Sverige. Ett land där unga människor dör, där samhällsväven trasas sönder.

Nicolas Lunabba skriver från en unik position i vårt samhälle – han står mitt i verkligheten bland de unga människor i Malmö som mördar och mördas, han känner dem personligen och har ägnat sitt yrkesliv åt att stärka och stötta barn och unga i utsatta miljöer. Hans debutbok om mötet mellan honom och pojken Elijah, som flyttar in hos honom under ett par år, är en ljus och hoppfull berättelse om mod och kärlek. Texten skapar ett rum där allt mänskligt ryms, ilska och sorg såväl som livsglädje, humor, kamplust.

Nicolas Lunabba är mångfaldigt prisad för sitt arbete med barn och unga, verksamhetsansvarig på "Helamalmö" och en stark röst i samhällsdebatten. ●

Ekvilibrium

Av Simon Kyaga och Jonas Mattsson

När den exakthet och noggrannhet som följer av insamling av fakta kombineras med det subjektiva, flyktiga och gåtfulla uppstår nya tankar och insikter. Ett sådant äktenskap mellan psykiatrisk diagnostik och kreativitetsforskning är den här boken ett exempel på. Psykiatern Simon Kyaga och hans kollegor har i sin forskning på Karolinska institutet visat att det finns ett tydligt samband mellan psykisk sjukdom och kreativ verksamhet. Detta samband ger oss nya insikter om kreativitetens ursprung och förutsättningar. Tillsammans med journalisten Jonas Mattsson har han skrivit Ekvilibrium – om sambandet mellan galenskap och kreativitet. Några av världens mest betydande framsteg har formats av personer med mer eller mindre starka drag av bipolaritet, schizofreni, autism och adhd.

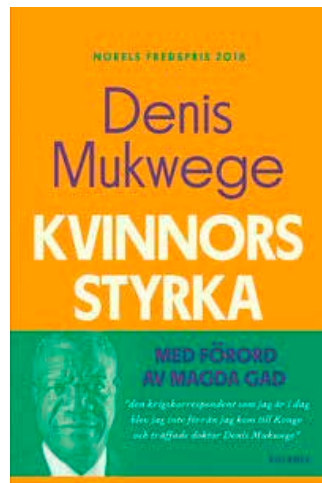
En omgivning som erbjuder trygghet och tolerans för det anorlunda kan ge individen inre balans – ekvilibrium – som ger möjligheter att utöva konstnärlig verksamhet, göra geniala uppfinningar, lösa problem på nya sätt eller utföra andra former av nyskapande. ●

Kvinnors styrka: vad jag lärt mig av kampen på det sexuella våldets frontlinje

Av Denis Mukwege

Fredspristagaren Denis Mukwege föddes 1955 i dåvarande Belgiska Kongo. Under uppväxten upplevde han såväl den koloniala rasismen som det ekonomiska och moraliska sammanfallet under den framväxande diktaturen i Demokratiska republiken Kongo. Efter att ha utbildat sig till läkare och specialiserat sig på gynekologi har han med fara för sitt eget liv kommit att bedriva omfattande arbete för kvinnor som utsatts för sexuellt våld i hemlandets decennielånga konflikter.

Han anses i dag vara världens ledande expert på behandling av våldtäktsrelaterade skador och hans holistiska arbetsmetoder har inspirerat flera andra initiativ världen över. Han har tilldelats EU-parlamentets Sacharovpris för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Tillsammans med människorättsaktivisten och överlevaren av sexuellt våld Nadia Murad tilldelades han 2018 Nobels fredspris. Nu berättar han sin egen och Kongos alla utsatta kvinnors historia. ●

Ut ur min kropp

Av Sara Meidell

”När det blir kväll, nästan natt, ordnar jag med balansräkningen. Vad behövs som minst för att hålla hjärnan stilla, slippa falla så olustigt ner i blodsockerfall eller sömnparys under natten? Så tyst jag kan öppnar jag kylskåpet och tittar på allt jag inte kan äta, det ger en särskild frid.”

Sara Meidell skriver en smärtamt uppriktig bok om ett liv med ätstörningar. Om att ha gått in och ut ur sjukdomen så länge hon kan minnas. Men det är också en bok om att vara kvinna och kampen för att vara mer än en kropp. Att genom att betvinga växandet, uppnå den totala kontrollen - och friheten. Endast då ges möjligheten att också vara ett huvud, ett rent intellekt.

Samtidigt skildras svältens ljuva rus, där klarhet uppnås och inget kommer åt en, inte ens den största smärta. Om att vara en mamma som inte äter lunch. Men också om det speciella systerkap som uppstår mellan självsvälterskorna, om kvinnorna som gått före i historien, hur hon får kraft och finner likheter med deras liv. ●

Min son Love

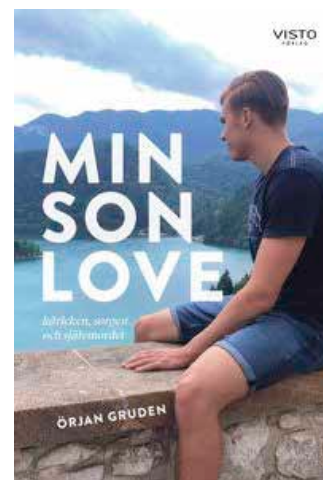
Av Örjan Gruden

Kärleken, sorgen och självmordet. En berättelse av en pappa som har förlorat sitt barn.

”Jag slänger snabbt iväg ett sms: Gör det inte Love samtidigt som jag går in till vardagsrummet och ber Milena ringa 112 och säger: Milena, vi behöver göra oss i ordning för att sticka. Jag är rädd att Love håller på att ta livet av sig.”

Min son Love är en berättelse författad av en pappa som har förlorat sitt barn. På ett närvarande och kärleksfullt vis berättar han om sina erfarenheter, sina reflektioner och om vad som ledde fram till ögonblicket då han inte längre hade sin son i livet. Örjan söker modigt svar på frågan varför: Varför var döden ett alternativ för en ung man som hade så goda förutsättningar? Men framför allt är det en berättelse om odödlig kärlek, om vikten av att prata om sina upplevelser och om att bryta stigma och tystnaden.

En bok till dig som vill förstå vad som kan ligga bakom ett självmord. Eller som lever med eller arbetar med ungdomar eller som kommer i kontakt med människor som mår psykiskt dåligt. ●

Fords nya laddrobot ska hjälpa funktionshindrade

FORD HAR, tillsammans med studenter på Dortmunds tekniska universitet, utvecklat en robotiserad elbilsaddare som automatiskt kopplar in sig själv till bilen.

Det enda föraren behöver göra är att parkera bilen bredvid laddstolpen och aktivera den via appen – sedan sköter maskinen resten.

Tanken är att apparaturen ska underlätta laddstoppen för funktionshindrade. I framtiden skulle den kunna installeras på handikapp-parkeringsgarage, i privata hem och i parkeringsgarage.

Idén med robotiserade elbilsaddare är inte ny. Tesla utvecklade redan 2015 en prototyp för en ormliknande apparat som automatiskt hittar in i bilens ladduttag när den är parkerad i garaget.

Foto: Ford

Det finns också idéer för självkörande batterivagnar som kör omkring i parkeringshus och laddar upp bilar på beställning. Volkswagen utvecklade en prototyp för en sådan år 2020. ■

Källa: www.vibilagare.se

Unik databas ger tidig diagnos av CP

En tidig diagnos av cerebral pares är viktigt så man kan vidta åtgärder och påbörja behandlingen så snart som möjligt. Idag är snittåldern för barn som diagnostiseras med cerebral pares 2 år, och detta kan förbättras avsevärt med ny teknik.

RÖRELSEMÖNSTRET hos spädbarn studeras vanligtvis genom en bedömning av det allmänna rörelsemönstret. Genom att titta på spädbarnets rytmik och rörelsemönster går det att med ganska hög precision förutsäga att man bör misstänka cerebral pares.

Den utmanande delen är att observationerna av barnets rörelser måste göras av utbildade, erfarna observatörer, eftersom det bara är de som kan urskilja avvikande rörelsemönster. Tyvärr har de flesta länder få sådana observatörer. Tillgången till MRI-maskiner, ett annat viktigt verktyg för att diagnostisera cerebral pares, är fortfarande alltför liten i många länder.

DE SENASTE TIO ÅREN har det gjorts flera försök att utveckla databaserade metoder för att analysera rörelser. En grupp forskare på NTNU i Norge har byggt en unik databas med över tusen standardiserade videor av spontana rörelser hos spädbarn. Detta har man gjort i samarbete med åtta nationella och internationella sjukhus på tre kontinenter. Databasen är världsunik, eftersom det inte finns någon motsvarande databas med lika många videor på spädbarn med risk för cerebral pares. Denna databas vill NTNU använda för att utveckla en modell som gör det möjligt att förutsäga cerebral pares med hög precision, genom att enbart analysera barnets rörelser på video.

Enligt NTNU är resultaten hittills från metoden lovande, och universitetet arbetar för närvarande med att implementera den kliniskt. ■

Källa: www.madeformovement.com

Obrukbara hjälpmedel får nytt liv

GENOM ATT GE obrukbara hjälpmedel nytt liv sparar Region Skåne flera miljoner kronor varje år. För att kunna ge snabb service åker kreativa tekniker hem till brukarna för att reparera deras hjälpmedel. Ibland får brukaren ett nytt hjälpmedel direkt från lagret medan deras egen utrustning skickas till verkstaden för rekonditionering.

Rekonditioneringen varierar mellan olika hjälpmedel. Det kan handla om att rengöra, reparera läder-, vinyl- eller plastdetaljer, byta ut komponenter, programmera om hjälpmedlet och lackera eller polera ytan till nyskick.

Under årets första halva har Region Skåne sparat 2,9 miljoner på att laga i stället för att köpa in nya hjälpmedel. Genom reparationer och uppgradering av hjälpmedel främjas en resurseffektiv och cirkulär ekonomi.

– Det roligaste med rekonditionering är att utmana sig själv till att återställa ett hjälpmedel till nyskick, säger Daniel Ocaranza, tekniker på Logistikenheten. ■

Källa: www.skane.se

Ny lag om ökad tillgänglighet

REGERINGEN FÖRESLÅR en ny lag om tillgänglighet till vissa produkter och tjänster. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, det så kallade tillgänglighetsdirektivet.

Lagen innebär att vissa produkter och tjänster ska uppfylla krav på tillgänglighet som till exempel datormaskinvarusystem, terminalutrustning, läsplattor, självbetjäningssystem, e-handelstjänster, banktjänster och e-böcker.

Förslaget ska röja undan hinder på den inre marknaden och öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning. Den nya lagen förslås träda i kraft den 28 juni 2025. ■

Källa: www.regeringen.se

Robot effektivt hjälpmedel för barn med autism

Med hjälp av robotar kan barn med autism förbättra sina kognitiva förmågor. En förklaring är att de har lättare att interagera med en robot än med människor, enligt forskarna.

I EN OMFATTANDE europeisk studie där Sverige deltog fick barn med autism öva sociala färdigheter tillsammans med en robot. Roboten bad till exempel barnet välja ut en boll med särskild färg eller pekade ut en boll och frågade barnet vilken färg den hade.

– Det handlar om att träna det som kallas för delad uppmärksamhet. När jag ber dig ”kan du ge mig den där”, då måste du kunna läsa av vad det är jag tittar på eller pekar på, säger Tom Ziemke, professor i kognitionsvetenskap vid Linköpings universitet, som ledde det svenska forskningsarbetet.

Förutom delad uppmärksamhet tränade barnen också på turtagning och imitation med hjälp av roboten.

– Tänket bakom detta är att dessa tre sociala färdigheter är grundläggande för mer komplex social interaktion, säger Tom Ziemke.

70 barn mellan tre och sex år deltog i studien, vilket är ovanligt många i den här typen av forskning.

– Barnen övade tillsammans med en tera-

peut där roboten fungerade som terapeutens medhjälpare. Barnen blev verkligen bättre på att interagera med människor, säger Tom Ziemke.

EN FÖRKLARING TILL DE GODA resultaten är att barn med autism kan känna sig stressade av mänskligt samspel.

– Att interagera med en robot är enklare. Kontakten med roboten innebär inte lika mycket förväntningar som interaktion med människor gör. Robotar dömer heller inte. Dessutom är det nog också så att många människor med autism helt enkelt gillar teknik.

Forskarna tog också fram en enklare variant av träningsprogrammet, som är tänkt att användas i hemmet.

– Också den träningen var utvecklande för barnen även om de inte gjorde lika stora framsteg som i den mer avancerade varianten. En fördel är att det förenklade programmet skulle kunna användas till exempel på en Ipad, säger Tom Ziemke. ■

Källa: www.habilitering.se

Skolan måste förbättras för flickor med autism

DET KRÄVS ETT REJÄLT kunskapslyft i skolan om hur autism hos flickor yttrar sig, skriver Camilla Rosenberg och Gunilla Sundblad, Autism- och Aspergerförbundet i en debattartikel i Dagens Samhälle.

Skolenkäten 2022 visar att flickor med autism får anpassningar i lägre grad än pojkar, har fler frånvarodagar och oftare mår mycket dåligt i skolan.

Skolsituationen behöver förbättras för alla elever med autism. För att inte flickor med autism ska fortsätta att gå under radarn behöver skolpolitiker, skolhuvudmän och rektorer säkerställa att:

- Skolans personal har kunskap om hur autism yttrar sig, även hos flickor. Autism är ett spektrum och det finns stora skillnader mellan individer. För att flickor med autism ska fångas upp tidigare än i dag behövs utbildning för att se och förstå tecknen. Lyssna på vad vårdnadshavare berättar om hur eleven mår efter en skoldag, och ta råd och stöd från exempelvis Specialpedagogiska skolmyndigheten.

- Skolan har en palett av anpassningar och särskilt stöd som kan passa olika individer. Utvärdera och följ upp stödet tillsammans med flickan och hennes vårdnadshavare. Stödet behövs ofta under hela dagen. För flickor kan stöd i leken och det sociala spelet under raster och i matsalen vara särskilt viktigt.

- Skolan satsar på att förebygga frånvaro från dag ett. Var uppmärksam på tysta flickor och ta ströfrånvaro på allvar. Ta reda på orsaken och hitta flexibla och individuella lösningar för att främja närvaro innan frånvaron accelererar. Involvera elev och vårdnadshavare, och ta initiativ till sip, samordnad individuell plan, vid behov. En handlingsplan för att vända långvarig frånvaro måste också finnas och följas, men målsättningen måste vara att agera så tidigt som möjligt. ■

Källa: www.dagenssamhalle.se
OBS! Debattartikeln är här kraftigt förkortad

Mobilen – hur påverkar den unga?

NU PEKAR FORSKARNA på att användandet av dataspel och sociala medier kan leda till psykisk ohälsa hos unga, som depression, ångest och ätstörningar.

– Det finns en stor konsensus kring att digitala medier har negativa effekter på ungdomars psykiska hälsa. Vi kan vara övertygade om att det finns ett samband. Vi får också många rapporter om att både ungdomar och föräldrar vill få hjälp och stöd i det här. För det är svårt att hantera, det är som en drog och det är lätt att det skapas ett beroende, säger Lisa Thorell, docent vid Karolinska Institutet.

Majoriteten av alla unga anser själva att de-

ras användande av digitala medier går ut över sömn, skolarbete och motion. Samtidigt är de digitala plattformarna här för att stanna.

Vissa barn är extra sårbara för att utveckla problem kopplat till digitala medier, berättar Lisa Thorell. Det finns en kraftigt ökad risk för problematisk användning för barn med diagnosen adhd. De negativa konsekvenserna för dem är också starkare kopplade till ökad aggressivitet, sämre kamratrelationer och mer utåtagerande beteende. När det gäller specifikt sociala medier finns det ett starkare negativt samband till psykisk ohälsa för tjejer. ■

Källa: www.forskning.se

HVBGuiden.se**LSSGuiden.se**

EVENTKALENDER 2023

Fokus på kunskap, inspiration och nätverk

Vi arrangerar effektiva event för professionella inom HVB, Familjehem, Stödboende, Skyddat boende, Öppenvård och LSS.

Välkommen till våra eventdagar!

EVENT	ORT	DATUM	PLATS
Våren 2023			
HVB-/Familjehemsdagen	Stockholm	2023-03-15	7A Odenplan
LSS-dagen	Stockholm	2023-03-16	7A Odenplan
HVB-/Familjehemsdagen	Lund	2023-04-20	Scandic Star Lund
HVB-/Familjehemsdagen	Karlstad	2023-05-23	Karlstad CCC
Hösten 2023			
HVB-/LSS-/Fam.hem.dagen	Göteborg	2023-09-15	Radisson Blu Scandinavia Hotel Gbg
HVB-/Familjehemsdagen	Stockholm	2023-09-27	7A Odenplan
LSS-dagen	Stockholm	2023-09-28	7A Odenplan
HVB-/Familjehemsdagen	Malmö	2023-10-19	Clarion Hotel & Congress Malmö Live
HVB-/LSS-/Fam.hem.dagen	Växjö	2023-10-26	Växjö Konserthus

Kontakta oss för mer information och anmälan:

08-459 24 20 • info@cura.se

www.hvbguiden.se och www.lssguiden.se

Avsändare: ComCura PlaceringsService AB, Industrivägen 1, 171 48 Solna
08-459 24 20, info@hvbguiden.se

Vi hjälper dig!

Enkel, snabb och kostnadsfri placeringshjälp

Hitta snabbt rätt verksamhet
på sök- och placeringstjänsterna
HVBGuiden.se och LSSGuiden.se när du behöver göra
placeringar inom HVB, Familjehem, Stödboende,
Skyddat boende, Öppenvård och LSS.

Eller kontakta oss på: 020-10 40 99

HVBGuiden.se

Hitta rätt HVB-hem, familjehem, stödboende,
skyddat boende eller öppenvård

Kostnadsfri placeringshjälp för socialtjänsten

☎ 020-10 40 99

Epostadress

Lösenord

Logga in

Kom ihåg mig [Glömt lösenordet?](#)

Hem

Mässdagar

Utbildningar & Föreläsare

Vår tidning

Länkar

Våra produkter

LSSGuiden.se

Om HVBGuiden.se

Arbetar du på socialtjänsten och ska göra en placering?

Du vet väl om att det går mycket snabbare att skicka en förfrågan till de verksamheter som matchar dina preferenser och har ledig plats istället för att kontakta dem en och en? Det är ett enkelt formulär och du får ofta svar inom några minuter.

[Till placeringsförfrågan](#)

Sök verksamhet

Fri textsökning

Alla verksamhetstyper

Hela landet

Sök

↓ Detaljerad sökning

Posttidning B

Returadress: HVB&LSSGuiden.se

Industrivägen 1, 171 48 Solna

Adressändring: adress@cuna.se

Webbaserat behandlingsstöd - av och för vårdare

Nu med helt ny dokumentmodul
Krypterat, delningsbart och GDPR-anpassat

Boka en demo nu på
www.rattspar.se

IT-stödet som växer med verksamheten
Ring 018-56 54 97 och få hjälp med er lösning

JOURNAL RÄTT SPÅR